

MEHDİ ALEYHİSSELÂM

İhramcızâde
Hacı İsmail Hakkı ALTUNTAŞ

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله

وصحبه وسلم اجمعين

MEHDİ ALEYHİSSELÂM

Mehdî'nin Sözlük Anlamı

Arapça kökenli, هدي (doğru yolu bulmak, yol göstermek) kelimesinden ismi mef'ul olup *"doğru yola iletilmiş, hidayete ulaştırılmış, kendisine Allah Teâlâ tarafından yol gösterilen"* anlamlarına gelen Mehdî genel anlamda kıyametten önce ortaya çıkarak dünyada adaleti, düzeni sağlayacağına inanılan şahıs olarak tanımlanmaktadır.

Mehdî İnancının Doğuşu

Mehdî inancının doğuşu hakkında farklı görüşler vardır. Bu görüşlerden birine göre Mehdî inancı **ilk defa Sümerliler**'de ortaya çıkmış, **Babil ve Mısır**'da gelişmeye devam ederek bu iki medeniyetten dünyaya yayılmıştır.

Diğer görüşe göre ise Mehdî inancı her dinin kendi içinde tarihi, psikolojik ve sosyolojik şartlarına göre doğmuş ve

gelişmiştir. Nitekim Hindliler, Brahma'nın tenasühünde **Vişnu**'nun vücuda gelişini ve Hindûluğun Budizme hâkim olacağı dönemi beklerler.

Moğolların da, **Cengiz Han**'ın ölümünden önce kendilerini Çin esaretinden kurtarmak üzere sekiz ya da dokuz yüz yıl sonra tekrar döneceğini söylediğine hâlen inandıkları belirtilmektedir.

Yahudi inancında **İlyas aleyhisselâm**ın semaya kaldırıldığı ve onun adaleti sağlamak için ahir zamanda yeryüzüne tekrar döneceği anlayışına karşın Hıristiyanlıkta **Hz. İsâ aleyhisselâm**ın kıyametten önce kurtarıcı olarak tekrar döneceği inanışı mevcuttur. Her ne kadar Yahudilik ve Hıristiyanlıktaki Mesih inancı ile İslâm kültüründeki Mehdî inancı tam olarak örtüşmese de Mesih veya Mehdînin geliş amaçları bakımından ortak oldukları görülmektedir.

<u>İslâm Kültüründe Mehdî İnancı</u>

İslâm dünyasında, özellikle Şiî inancında, kurtarıcı anlayışı önemli bir yer tutar. Şiîlikte başta **Hz. Ali b. Ebi Talib kerremâ'llâhü veche** olmak üzere birçok kişi Mehdî olarak kabul edilmiş, hatta Ali b. Ebi Talib ve Cafer es-Sadık radiyallâhü anhüma gibi bazılarının ölmediği, tekrar ortaya çıkıp dünyayı ıslah edeceklerine inanılmaktadır.

1300 yılı [1] itibariyle Şiî inancının yaygın olduğu

[1] Malûm ola ki bu ümmetün ömri on üç mi'e (100) dir ki bin üç yüz senedür (1300). Zirâ hâlen ki elf-i sâninün yüz otuz biridir.(1131) Tamâm-ı mi'e zuhûr-ı Mehdî ve nüzûl-i İsâ vâkı' olub ânlarun devrleri dahi tamâm-ı mi'e sâliseye müntehi (1300) olmadan münkazi olub âlem-i ekvân envâr-ı hakâ'ikdan cüda düşüb bi-rûh olan beden-i zulmâni gibi kalsa gerekdür. Zirâ insân-ı kâmil rüh-ı âlemdür. (ÇETİN, 1999), s.121; (BURSEVİ), v.98a, 69. Varidat)

kültürlerde dünyayı yenileyecek, karanlıktan kurtaracak en az dört şahsiyet vardır:

1-Dokuzuncu yüzyılda ortadan kaybolan, gizli olarak yaşamına devam eden onikinci imam.

2-Hilafeti döneminde dini yenileyen biri olarak ortaya çıkacak olan onikinci halife.

3-Kıyametten önce altın bir çağın gelmesine öncülük edecek olan Mehdî aleyhisselâm

4-Yine dünyanın sonuna doğru askeri başarılar elde edecek olan Hz. İsâ aleyhisselâm

İslâm dünyasında eylem olarak ilk çıkan **Mehdîci hareketler** olarak bilinen askeri faaliyetler, Şiî inancına göre onikinci İmam'ın ortaya çıkacağı iddia edilen yüzyılda, yani hicri 13. yüzyılda görülmektedir. Söz konusu

Mehdîci hareketler olarak isimlendirilen isyanların meydana geldiği ülkeler

Kuzey Nijerya (1804)
Hindistan (1820, 1828 ve 1880)
Java (1825)
İran (1844)
Cezayir (1849, 1860 ve 1879)
Senegal (1854)
Sudan (1881)

Osmanlı toplumunda da Mehdî inancı

Osmanlı Anadolusu'nda Mehdîci hareketler olarak kabul edilen Rafızî isyanları önemli yer tutmaktadır. Bu hareketlerin Türkiye tarihindeki ilk örnekleri **1240 yılındaki Babaî ayaklanması**, son örneği ise **1665 tarihindeki Seyyid Abdullah isyanı**dır.

II. Bayezid zamanında Safaviler'in tahrikiyle Teke

yöresinde çıkan 1511 deki **Şahkulu isyanı**, 1520'de aynı yöredeki **Bozoklu Celal (Şah Veli)** ve 1527 tarihli **Şah Kalender isyanları** ihtilalci Mehdîci hareketlerin önemlileri olup 1525-1528 tarihleri arasında Adana ve Orta Anadolu'da ortaya çıkan küçük çaplı hareketler de vardır.

Bu hareketlerin yöneticilerinin tamamına yakını, döneminde yöre halkı tarafından şeyh olarak görülmüştür. Bu kişiler kendilerini Mehdî ilan etmeden evvel, bir mağaraya çekilerek uzun bir süre inziva hayatı yaşar. İnzivadan çıktıktan sonra Allah Teâlâ ile temas kurduklarını ve O'nun kendisini görevlendirdiğini açıklayarak Mehdîliklerini ilan edip ayaklanmayı başlatırlar.

Bunun saydıklarımızın yanında Osmanlı padişahlarından **Kanuni Sultan Süleyman'ın *Mehdî-i ahir ez-zaman* (son zamanın Mehdîsi)** olarak sıfatlandırılmıştır. Aynı şekilde ünlü tarihçi Peçevi İbrahim Efendi de (hyt. 1059/1649?) ***IV. Murad'ı (1622-1640) Mehdî-i ahirzaman*** olarak vasıflanmaktadır.

Hadislerde Mehdî İnancı

Gerek İslâm dünyasında, gerek Osmanlı toplumunda kıyametle bağlantılı karakterlerin en önde geleni olan Mehdî Kur'an'da zikredilmezken, güvenilir hadis kitapları olarak kabul edilen altı hadis kitabında ise Mehdî ile ilgili sınırlı sayıda hadis vardır. Bu hadislere göre dünyanın tek günlük ömrü kalsa bile Allah Teâlâ'nın o günü uzatarak, adı Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin adına, babasının adı Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin adına uygun olarak (Ebu Davud 1992: Mehdî 1,IV, 474; Tirmizi 1992: Fiten 52, IV, 505) Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin zürriyetinden gönderilecek olan (Ebu Davud 1992: Mehdî 1, IV, 474-5; İbn Mace 1992: Fiten 4085, II, 1367) Mehdî, daha

önce zulüm ve haksızlıklarla dolu olan yeryüzünü adalet ve insafla dolduracaktır. Mehdî fiziki olarak geniş alınlı olup ince uzun burnunun ortası biraz yüksektir ve yedi sene hükmeder (Ebu Davud 1992: Mehdî 1, IV, 474-5).

Yine Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme Mehdî ile ilgili şu söz atfedilmektedir:

"Horasan tarafından bayraklar çıktığını gördüğünüzde, kar üzerinde sürünerek de olsa. O bayraklara katılınız, zira içerisinde Allah'ın halifesi Mehdî vardır"

Mehdî'nin Çıkışının Alametleri

Mehdî öncesi devirde dünyada erkeklerin azalacağı, kadınların çoğalacağı, emanete hıyanetin artacağı, içki ve bidatlerin çoğalacağı, idare işlerinin ehil olmayanlara verileceği, erkeklerin karısına itaat edip annesine isyan, dostuna iyilik babasına eziyet edeceği, kişiye kötülüğünden korkulduğu için saygı gösterileceği. Ayak takımlarının başa geçeceği, zelzele ve harp felaketlerinin görüleceğine dair fikirler ileri sürülmüştür. Bunun yanında Mehdî'nin gelmekte olduğunu gösteren işaretler hakkında da çeşitli bilgilere rastlanmaktadır.

Bu alametlerden bazıları Fırat nehrinden altın bir dağ çıkması. Ramazan ayının ilk gecesinde ay, on beşinci gününde güneş tutulması, sık sık depremlerin meydana gelmesi, doğudan büyük bir ateşin çıkması, her tarafı aydınlatan kuyruklu yıldızın doğması. Hz. Ali kerremâ'llâhü veche neslinden büyük cüsseli, gözünde siyah bir nokta bulunan Şam tarafında Yabis denilen bir yerden Süryani'nin çıkmasıdır. Mehdî çıkmadan önce milletler arasında ticari yollar kapanacak, insanlar arasındaki fitne artacaktır. Değişik ülkelerden birçok âlim beraberindeki 310 kadar insanla, birbirinden habersiz şekilde Mehdî'yi aramak üzere yola

çıkacak ve sonunda herkes Mekke'de buluşacaktır. Birbirlerine niçin geldiklerini sorduklarında."

Fitneleri önleyecek ve Kostantiniyye'yi (İstanbul) ***fethedecek olan Mehdî'yi arıyoruz"*** derler. Ayrıca Mehdî gelmeden önce doğudan ışık veren bir yıldız görüneceği. Ramazan da iki defa ay tutulacağı, semadan bir sesin onu sesiyle çağıracağı ve bu sesi uykuda bile olsalar herkesin duyacağı da iddia edilmektedir. Mehdî çıktığında, onun gerçek Mehdî olduğuna dair işaret sayılabilecek olayların da ileri sürüldüğü görülmektedir. Mehdî çıkarken başında bir sarık olacak ve bir tellal ***"Bu Allah'ın halifesi olan Mehdî'dir. Ona uyunuz"*** şeklinde nida edecektir.

Mehdî'nin Çıkış Zamanı

Muhyiddin ibn Arabi kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz Fatıma evladından olacak olan Mehdî'nin hicretten خجف yıl sonra, yani ebced hesabıyla (Hı=600)+(Cim=3)+(Fe=80)=683 yılında zuhur edeceğini iddia etmiştir. Bu tarih geldiğinde Mehdî görünmeyince bazıları bu tarihin Mehdî'nin doğum tarihi olduğunu, onun hicri 710 yılından sonra ortaya çıkacağını, dolayısıyla 683 yılında doğan Mehdî'nin 26 yaşında olacağını söylemişlerdir. [2]

---

[2] ***"Kim evli değilse Şam'a göçsün, çünkü başka şehirlerde öyle karanlık fitneler kopacak ki oralardaki halkın çoğunun kurtuluşu güç olacak"*** (aynı Vasıyyetnâme'den terceme).

Sadreddin'in İstanbulda, Ayasofya Kütüphanesinde 4849 No. lu mecmuada Mehdî hakkında bir risalesi vardır. Mecmuanın son - risalesi olan ve ciltte sahifeleri karışan bu küçük risale (168. a - 180. a), Sadreddin, İbn-ül Arabî ile Ekberiyye mensuplarının fi-kirlerini anlamak bakımından pek değerlidir. Şeyh-i Kebîr, bu risalede,

İmam Şa'rani de Mehdînin h.1255 yılı Şaban ayında çıkacağını söylemiş, tarih aksini göstermiştir.[3]

Bistâmî, ***Cifr'ul Câmî*** adlı eserinde Mehdî'nin çıkış tarihi ile ilgili şu hesaplamayı yapar: Besmeledeki harflerin ebced hesaplamalarına (küçük ebced) göre sayısal değeri 784'tür. Mehdî'nin çıkış tarihi hicri 784 olarak düşünülse de bu doğru değildir. Çünkü bu hesaplamada sadece harflerin değeri toplanmıştır. Hesaplamada harflerin okunuşundaki sayısal değerlerin (büyük ebced) göz önüne alınması gerektiğini ileri süren yazar, bu hesaplama ile 1392 ve 1403 olmak üzere iki sonuca ulaştığını belirtmekte ve Mehdî'nin çıkış tarihinin hicri takvimine göre bu tarihlerin olabileceğini savunmaktadır. Ayrıca sonraki sayfalarda Hz. Ali kerremâ'llâhü veche ye atfedilen bir sözü aktarmaktadır:

"Besmeledeki harflerin sayısı hicri yıla göre tamamlansa İmam Mehdî'nin doğum zamanı olur. Onun çıkışı Ramazan ayının akabinde olur" Bistâmi'nin önceki

---

İMÂM HASAN ALEYHİSSELÂM SOYUNDAN OLAN MEHDÎ'NİN 613 RAMAZANININ YİRMİ YEDİNCİ CUMA GECESİ DOĞDUĞUNU (187. b),

654 HİCRÎDE KENDİSİ GÖSTERDİĞİNİ (168. b),

666 YILINDA, HALKIN, BİRÇOK ŞAŞILACAK ŞEYLERE ŞAHİD OLACAĞINI (180. a),

683 YILINA KADAR DA İSA'NIN İNECEĞİNİ BİLDİRMEDEDİR (179. b).

654 yılından bahsedilirken, "vaktimizden üç yıl önce" kaydı, risalenin 651 de yazıldığını açıklar. Sadreddin'in bu risalesiyle İbn-i Sina'nın risalelerini muhtevi ola bu mecmuada, "81. b ve 87. B" de 697 hicrîde, yazılan, diğer bir nüshayla mukabele edildiğine dair iki kaydın mevcudiyeti, mecmuanın değerini arttırmadadır. (GÖLPINARLI A. , 1985), s.235

[3] (ERDOĞMUŞ, 2003), s. 25

hesaplamayı Hz. Ali kerremâ'llâhü vecheye atfedilen bu rivayete dayanarak yapmış olması muhtemeldir.

Hz. Ali kerreme'llâhü veche meşhur divanında Hz. Mehdî ve bazı ahirzaman hadîsatından bahsetmiştir. Bu divanın Müştakzade şerhinden aldığımız bir kısmı şöyledir:

Tercümesi: **Âyâ oğlum! (...) cûş ettiklerinde (kaynadığında, karıştığında...) Mehdî-i Âdil'e muntazir ol...**

...Kudemadan Şeyh Sa'deddin Muhammed Hamuli kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz zuhur-u Mehdî hakkındaki takribeleri

Yani "Zaman huruf üzre besmele ile tamam âdedi miktarına baliğ olsa Mehdî kaim ola.

Savm-ı Ramazan akabinde hurucuna tesadüf olundukta benden ona selam isal eyle" demek olur. Hesabı **bindörtyüz** tarihini tecavüz, eder ki; muhakkikin ...

Yani taht-el lafz: **"Habibim! Senden sonra onların devam-ı ihtilat ve ülfetleri katildir."** '

Pes mükerreratı hazf ile **1399** olup sinin-i kameriyenin müddet-i merkumede[4] küsurunu zam ile hicretten **1422 yıl 3 ay 24 gün** olur.

Ehl-i velayet Hz. Mehdî'nin huruç zamanını bu ayetten keşf etmişler. Fakat hadiseler vuku bulmadan evvel bu ayet ile Mehdî arasında münasebet görülemiyordu. Bu ayetin evvelinde Cenab-ı Hak Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme mealen şöyle hitab ediyor:

"Kâfirler sana vahy ettiğimiz şeyden seni çevirmek

---

[4] **Merkum:** Cem'olmuş, toplanmış, birikmiş

istiyorlar ki eğer sen ta'viz verirsen seni dost tutacaklar. Sakın onların nevalarına uyup taviz verme, yoksa sana dünya ve ahirette kat kat azab ederiz. Ve sen ta'viz vermediğin için seni memleketinden çıkaracaklar. Ama senin ardından o memleketlerinde fazla kalamayacaklar.” [5]

İşte bu ayetler işaret ediyor ki Hz. Mehdî'ye zemin hazırlayan ve onun bayraktarı olan insanlar, hiçbir kimsenin kınamasından korkmadan, bütün dünyanın hücumlarına rağmen tavizsiz bir şekilde Şeriat-ı Muhammediye'yi tatbik ettikleri için memleketlerinden çıkarılacaklar. Fakat o Süfyanîler ve bid'atçılar onların arkasından o memlekette fazla ülfet edemeyecekler.

Burada Mehdî'nin kıyamı hakkında verilen tarih olan hicretten 1422 yıl 3 ay 24 gün sonrası ise; hicrî 1423 tarihinin 3. ayı ve 25. günü etmektedir. Bu da miladî 2002 yılının 6 Temmuz tarihine tekabül etmektedir.

Fakat metinde de belirtildiği gibi bu ve 'bunun gibi” istikbalden haber veren tarihler takribîdir, tahdidî değildir. Bu sebeple birkaç ay yahut birkaç sene evvel veya ahir olması haberin doğruluğuna zarar vermez. Bunumla beraber tam bu tarihden itibaren bu hâdisenin emareleri görülmeye başlamıştır. [6]

Büyük mutasavvıf Sibgatullahi Arvasi'nin yeğeni Allame Muhammed Hafid'in büyük Allame Hafız Muhiddine naklettiğine göre;

Mehdînin doğumu: 1385

Zuhuru (çıkması): 1425'dir

...Mehdînin doğumunun hicri 1385 ve zuhrunun hicri

---

[5] İsra,73-76

[6] (GÜMÜŞEL, 2003), s. 18-19

1425 olduğu “zuhuru’l Mehdî ve deccal” adlı eserde Mehdî ile ilgili nakledilen bir hadiste açıkça söylenmiştir.

Ayrıca bu eserde; ***''Mehdînin sırtında üzerinde bu Allah Teâlâ'nın halifesi, beklenen Mehdîdir yazılı bir mühür olacağı anlatılmaktadır.”*** Ayrıca Mehdînin müçtehit(içtihat eden) çok büyük bir İslam âlimi olacağı da o eserde geçmektedir.” “Zuhrul Mehdî ve deccal” adlı kitap Allame Resul Sibki'nin yazdığı en son eserdir.

...”Muhakkak Allah'ın taraftarları galip olanların ta kendileridir.” Cümlesinin cifir hesabından anlaşılıyor. Bu cümlenin cifr hesabı, hicri 1428 ediyor. Bu tarih Mehdînin çıkmasından üç sene sonradır. Çünkü Mehdî çıktıktan üç yıl sonra ilk büyük galibiyetini alıyor. Mehdînin ilk büyük galibiyeti hicri 1428 olduğuna göre Zuhüru-da “Mehdîliğinin ilan edilmesi” hicri 1425'tir...

.....

...Bu delillerde galibiyetin Mehdînin galibiyeti olduğu hangi verilerden anlaşılıyor. Önceki tarihlerde olan, İslamiyet'in galibiyetlerinden herhangi biri olmaz mı? Niçin illa da Mehdî sonucu çıkartılıyor... Ayetteki kelimeleri “Kur'an Belagati” ilmine göre incelediğimizde, ayette geçen galibiyetin Mehdînin galibiyetinden başka bir şey olmadığını açıkça görmekteyiz.

Çünkü ayette 4 tekid (pekiştirme) vardır... En büyük tekidin cümle de zikir edilmesi cümledeki galibiyetin en büyük galibiyet olduğu açıkça bildiriliyor... Tarihte böyle bir galibiyet bugüne kadar olmamıştır. Fakat Mehdî müjdesini veren hadisler böyle bir galibiyetin ahir zamanda Mehdî sayesinde olacağını açıkça haber verir...

Yaptığım araştırmalar Mehdînin 2005'te çıkacağını gösterdiğine göre, Süfyanın da 2004 yılının sonunda çıkacağını göstermektedir. *(Serkan Tekin, Kuran'da*

gizlenen tarihler, s. 160-202, Nokta Yayınları, 2002) [7]

Süleyman Bakırgani (Hâkim Ata) **kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz** *"Ahir zaman Kitabı"* kitabında kıyamet alametleri ve Mehdî aleyhisselâmın çıkış zamanı hakkında şunları anlatmaktadır.

Zaman ahır olsa, neler olur,
Dünya çeşit çeşit bela ile dolar,
Âlimler içki içer, zina yapar,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Namı büyük âlimler içki içer,
Helâlı bırakır, haram işe bulaşır,
Hak Teâlâ bela kapısın tamamen açar,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Cimriler haramla taşkınlık yapar,
Birçok kadın eşlerine haram olur,
İslam'ı bilmeyen bedbahtlar sevinir,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Zaman ahır olsa, âlimler yoldan çıkar,
Müminlerin çocukları esir düşer,
Kâfirler durmadan kibirlenir,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Melun Deccâl çıkar, Rum'a gider,
İslam'ı bilmez bedbahtlar sevinir,
Mehdî çıkar, Bağdat tarafında savaşır,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Müslümanlar Mehdî tarafında toplanır,
Güneş tutulur, kavga büyür, çığlıklar atılır,
Muhammed'in ümmetleri ağlamaya başlar,

---

[7] (GÜMÜŞEL, 2003), s. 98-99

Bundan başka garip şeyler de olur.

Mehdî çıkar, Mekke tarafına sefer eder,
Muhammed’in Ravzasına yüzünü sürer,
Ravzadan ses çıkar, İsâ der,
Bundan başka garip şeyler de olur.

İsâ iner, dokuz yüzün bitiminde, (900) (Miladî: 1495)[8]
Deccâl’ı öldürürler bilin bu zamanda,
Mehdîni imam yapar İsâ o zamanda,
Bundan başka garip şeyler de olur.

Dokuz yüzde on beşte Yecüc çıkar, (915) (Milâdî: 1510)
Mehdî ile İsâ varır, Tur’u aşar,
O kâfirler bu dünyayı yok ederler,
Bundan başka garip şeyler de olur.

Havadan kuşlar iner, taşlar atar,
O taşlar Yecücleri helak eder,
O Allah heybetiyle hüküm sürer,
Bundan başka garip şeyler de olur.

Dokuz yüzde yine bir şeyler olur,
Dabbetül Arz çıkar, Kur’an yükselir,
Muhammed’in ümmetleri ağlamaya başlar,
Bundan başka garip şeyler de olur.

Dokuz yüzde yine garip bir şey olur,
İsrafil emir ile surun çalar,
Gök Yer arasında diri canlı kalmaz,
Bundan başka garip şeyler de olur.

İsrafil emir ile surun çalar,
Azrail kendi canın kendi alır,
Sonsuz baki kalan O Allah kendisi kalır,

---

8 Dokuz yüzden kasd edilen aynî bir tarih mi? Belki 1900- 1915 yılıda olabilir. Bu senelerde I. Dünya harbinin olması kıyamete eş değer olması gibi mi? Belki 2900-2915 yıllarıdır. Allahu a’lem.

Bundan başka garip şeyler de olur.
Kırk yıl sonra İsrafil surunu çalar,
Ona ikinci surunu çal denir,
Kullarım yeryüzüne çıksın denir,
Bundan başka garip şeyler de olur.
İsrafil emir ile surunu çalar,
Tüm ruhlar bedenlere gir, gelir,
Genç, yaşlı insanoğlu ayağa kalkar,
Bundan başka garip şeyler de olur.
O, Allah hâkim olur, hüküm verir,
Muhammed şefaate gelir, durur,
Melekler, nebiler titrer, durur,
Bundan başka garip şeyler de olur.
……..
Kul Süleyman itaat et, affeder,
Allah sebeplerin güçlü verir,
Ahirette itaat ile rahim eder,
Bundan başka garip şeyler de olur.[9]

Mehdî'nin Fiziki Yapısı

Mehdî'nin rengi Arabî, bedeni İsrailî olacaktır. Başında sarığı olacak olan Mehdî'nin sakalı bol ve sık, dişleri parlak olacaktır. Hadislere göre ise Mehdî, geniş alınlı, burnu ince

---

[9] Özbekçe'si için bkz. **Hakkul, İbrahim-Rafiddin, Sayfuddin,** *Bakirgon Kitobi,* Taşkent 1991, s. 57-62. (AHMEDOVA, 2006)

Süleyman Bakırgani kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz

Büyük Türk mutasavvıflarından biri olan Süleyman Bakırgani XII yüzyılın ilk yarısında yaşamıştır. O, Harezm bölgesinin Bakırgan obasında doğmuştur. Doğum tarihi net olarak bilinmemekle beraber tahminen 1186 senesinde olduğunu söyleyenler vardır. Asıl adı Süleyman olup **Hâkim Ata, Kul Süleyman, Bakırgani** gibi isimlerle de anılmıştır.

uzun ve ortası biraz yüksek (Ebu Davud 1992: Mehdî 1, IV, 474-5) olarak geçerken, 17. yy Osmanlı yazarı el-Hüseynî (hyt. 1103/1691), Mehdî'nin hilyesini, Arapça olarak yazdığı *el-îşâratü'l-eşrâti's-sâati (Kıyamet Alametleri)* adlı kitabında şu şekilde açıklamaktadır:

Açık alınlı, küçük burunlu, iri gözlü, sık sakallı, uzun uyluklu. Arap renkli, dişleri parlak ve seyrek ve sağ yanağında inciyi andıran yıldız gibi yüzünü aydınlatan bir işaret vardır. Yavaş ve ağır konuştuğu zaman sağ elini sol dizine vuran Mehdî"nin üzerinde iki pamuk abası vardır. Beraberinde Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin kılıcı, gömleği ve üzerinde **"el-biatü lillah=Allah Teâlâ için biat"** yazılı olan sancağı bulunur.

Mehdî'nin Askerî Faaliyetleri

Mehdî, her sancağın altında on iki bin askeri bulunan seksen (veya on iki bin) sancaklı Rum askerlerin Antakya'ya saldırmasından sonra Şam, Hicaz. Yemen. Küfe. Basra ve Irak'a gönderilecek, Müslümanlar onun etrafında toplanarak Şam'da kırk gün savaşacaklar ve Rumları yeneceklerdir. Kindî, Mehdî'nin Kostantiniyye'yi. Roma'yı. Endülüs yarımadasını fethedeceğini, yeryüzüne sahip olacağını, onun sayesinde Müslümanların kuvvetleneceğini ve İslâmiyetin yükselerek diğer dinlere galip geleceğini ifade eder.

Dünya hâkimi bir hükümdar olacak olan Mehdî. Mekke ile Medine arasında. **Beyda** denilen bir yerde kendisine saldıran bir orduyu yenecek, Arabistan yarımadasında hükümdarlık iddiasında bulunacak olan Süfyanî'nin ordusuyla defalarca karşılaşarak onları sonunda yok edecektir.

Mehdî'nin Hz. İsâ aleyhisselâm ile Buluşması

Mehdî'nin Hz. İsâ ile buluşacağına dair anlatımlar Osmanlı kültüründe erken dönemlerden itibaren bilinmektedir. 9. yüzyıl Osmanlı yazarlarından Ahmed Bîcan'a (hyt. 870/1466 dan sonra) göre Mehdî, Hz. İsâ aleyhisselâm ile buluşacaktır. Namaz vakti gelince Hz. İsâ aleyhisselâm Mehdî'ye

'Gel ya Mehdî! Sen imam ol, namaz kıldır!' dediğinde Mehdî aleyhisselâm

'Sen imam ol! Sen rasülsün, imam olmak sana layıktır.' diyecektir. Bunun üzerine

"Sen imam ol, zira sen Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin oğlusun, imam olmaya sen layıksın' şeklindeki Hz. İsâ aleyhisselâmın cevabından sonra Mehdî imam olacak ve namaz kılacaklardır

Mehdî'nin Hakk'a Yürüyüşü

Ahmed Bîcan'ın (hyt. 870/1466'dan sonra) ***Envâru'l-Aşıkîn*** adlı eserinde Dâbbetü'l-Arz'ın çıkışından sonra Mehdî aleyhisselâmın Çin'e gideceği belirtilmektedir. Çin'e varınca evlenecek olan Mehdî'nin bir oğlu olacaktır. Bu oğlan son çocuk olup ondan sonra kısırlık yayılacak, halk ölmeye başlayacak ve iman ehli tükenecektir Hadislerde idaresi yedi ya da dokuz yıl olacak olan Mehdî'nin süresi kırk yıldır. İmam Şa'ranî ise Mehdî'nin ömrüne dair daha uzun bilgiler verir. Şa'rani Mehdî aleyhisselâmın süresi kırk yıl olup, on yılı batıda, on iki yılı Küfe'de, bir yılı Mekke'de geçecektir. Dünyadan ayrılışı ansızın olacaktır. İnsanlar bu durumdayken Deccâl'ın çıktığı haber verilecek.[10]

Mehdîlik Psikolojisi

---

[10] (YAMAN, Ekim,2002), s.26-32

Abdulbâki Gölpınarlı Mehdî'yim diye meydana çıkanları: Tasavvufla, mistik inançlarla, Cefr, Hurûf bilgileri gibi uydurma bilgilerle, güç riyâzatlarla aklî dengelerini yitirenler, kendi kendilerini inandıranlar ve bazı saf kişileri de kandıranlar; âhiretlerini dünyâya satanlar, hüküm ve hükümet peşinde koşanlar olarak açıklar.

Mehdî'nin babı ve naibi olduklarını iddia edenlerin, Mehdî'lik davasına girişenlerin bir kısmının, yeni bir din kurmaya, kendilerini Tanrı tanıtmaya kalkışmalarından açıkça anlaşılıyor ki bunlar Hukemâ tarafından, Hind-İran, Yunan-Roma düşünceleriyle yoğrulan ve zamana göre müsbet bir tarza sokulmaya çalışılan Bâtınî inançları, bu inançlarla kaynaşan Tasavvufun aşırı anlayışlarını benimsemişlerdir. Kanâatleri, İslâmî esaslara uymamaktadır.[11]

Bu sözler Mehdîlik anlayışının dinî tarafı olması yanında psikolojik, siyasî, insânî vb. özelliklerin bir yansımasının olduğudur.

Rönesans sonrası başlayan ve Aydınlanma hareketi ile doruk noktasına çıkan Hıristiyanlığın önüne geçilemez çözülüşüyle birlikte, Batı dünyasında ***"metafiziği yaşayamama gerilimi"*** artmış, dar bir varoluş alanına sıkışıp kalan Avrupa insanı yeni bir kurtarıcı, yeni bir **"rasül"** arayışına girmişti. Yani, metafiziği yaşayamama gerilimi, insanın içinde bulunduğu dar varoluş alanından sıkılması ve bir ***"üst kata"*** çıkamamasının getirdiği gerilimden kaynaklanmaktadır. İşte böyle bir dönemde,

---

[11] (ÇİFÇİ, 2003), s.70

bilim ve felsefe alanında çığır açan düşünürler ortaya çıkmıştı. Ne var ki, ilahî referans yani vahiy mesajı ortadan kalkınca ***"hakikat"*** parça parça tezahür etmiş, bilerek veya bilmeyerek her deha kendini ***"rasül"*** sanmıştı. ***Freud, Marx, Nietzsche, Darvin*** gibi düşünürlerin tarzları dikkate alındığında, bu ***"rasül kompleksi"*** çok bariz bir şekilde görülmektedir.

Kendisi pek itiraf etmese de **Freud**'un düşünce sistemine derinden tesir eden bir başka filozof da **F.Nietzsche**'ydi. Fechner'in yaşam öyküsünde gözlemlenen trajediye, F.Nietzsche'nin yaşamında rastlanır. Nietzsche bir müddet çok yükseklerde uçtuktan sonra ağır bir ruhsal bunalıma girdi. Filozof, genç yaşta dramatik bir şekilde Hıristiyanlık inancını yitirdikten sonra, kurtuluşu felsefede arayarak, **Schopenhauer** ve **Wagner**'e hayranlık duydu. Arka arkaya depresif krizlere duçar olduktan sonra, depresyonunun hafiflemeye başladığı dönemlerde ki bu dönemler hastalık biyografisi açıdan büyük bir ihtimalle sübmanik dönemlerdi[12], yeni ve dâhiyane felsefi fikirler üreterek kendisini bir kurtarıcı gibi izleyen Avrupa insanını hayrete düşürdü. Nietzsche öncelikle o güne kadar bilinen tüm gerçekleri reddederek genel bir isyana, bir ***"Şok Dalgası"***na yol açtı. Nietzsche'nin ***"hiçbir kavram kesin olarak doğru değil, her şey mümkün ve serbest"*** şeklindeki ifadesi, ilk bakışta felsefi ve ahlaki bir nihilizmi temsil eder gibi görünse de aslında insanın yeniden yapılanması ve

---

[12] **Submanik:** Yaşadığı vuslat coşkusu ile vecd, kendinden geçme içinde dünyaya ve insanlara yaklaşan bir insan, **Depresyon:** Yaşadığı bu olağanüstü hâli içine sindirmek için konuşmayan, uzlet, halvet, inziva arayan insan, ağır bir vakası hali.

yeniden "doğması" için tüm bilinenlerin bir kenara bırakılmasının gereğine işaret eder. Bilinenler böylece sorguladıktan sonra ileri sürülebilecek en tabii soru, gerçeğin ne olduğu ve bu gerçeği kimin bilebileceğiydi. Nietzsche Mazdeizm dininin kurucusu Zerdüşt'ün dilinden konuşuyormuş gibi yaparak kendi görüşlerini bir rasül edasıyla ifade etmeye başladı.

Nietzsche, ***Böyle Buyurdu Zerdüşt*** adlı başyapıtını dört bölüm hâlinde kaleme aldı. Belirli zaman aralıklarında yazılan eserde Nietzsche'nin temel fikirlerinin yanı sıra yaşadığı kaçınılmaz, trajik ruhsal çöküntünün izlerini görmek de mümkün. Kitabın kahramanı, ***"ebedi tekrarın üstadı"*** Zerdüşt, dağdan inerek müridlerine hayata dair dersler verir. *"TANRI ÖLMÜŞTÜR"* (GOTT İST TOD!) fakat hayat devam eder. Çözüm başıboş kalan insanın bireyselliğini ve hürriyetini nasıl yaşayabileceğinde gizlidir. Kitap aslında yazarın, kendi kendini kurtarma arayışının bir yansıması olduğu için, kavramlar birbirine karışır; birkaç satır önce söylenenler, biraz ileride inkâr edilir. Tanrı öldü ise insan kendi anlamını yine kendisi yaratmalıdır. Anlatılanlara inanmamalı, kendi yolunu kendi başına bulmalıdır. Zerdüşt, ***"Beni bile izlemeyin"*** der! Ancak böyle kahramanca bir varoluş biçimi sayesinde ***"üstün insan"*** meydana gelebilir ve bu üstün insan "ölen" Tanrı'nın yerine geçebilir! Bütün bu düşünceler, sonraki dönemlerde ortaya çıkacak Batılı varoluşçu felsefenin temelini oluşturacaktır.

Nihayet beklenen maalesef oldu. ***"Tek kanatlı kuş",*** yani filozof Nietzsche, gösterdiği onca çabadan sonra, çıktığı yükseklikten tepetakla düşüverdi. Cesur ama

basiretsiz bir insanın trajik hayat hikâyesi...[13]

Bu konuda Niyâzî-i Mısrî kaddese'llâhü sırrahu'l azîz ise bu türlü düşünceler ve eylemlerin gereğini açıklarken şu gerçekleri dile getiriyor.

Ey Vanî arkanı dayandığın duvar yıkılırsa görsünler. Ondan sonra neye dayanırsın, bire cahil mahlûk. Bir Hamziyye şeyhi, dinsiz batıla düşmüş akabe kadısı senin yanında mü'min ve mütedeyyindir. Dinsiz kâfir mel'un senin felek benzerini getirmemiştir. Hz. İsâ aleyhisselâmın, Mehdî'nin çıkmasına sebeb sensin. Âli Osman'ın tahtını ber-bâd eden sensin. و لا تنيا فى ذكري **denilen zâlim Vânî değil misin. Değme bir zâlimin Kur'an-ı Kerim'de adı zikr olmamıştır.**[14]

Ey dinsüzler murâdınuza ermezsiz. Her ne kadar kalkarsanuz yine izinüze düşersiz mehdinün zuhuri İsâ aleyhisselâmın nüzülı sizün hareketünüz iledür. sizün de helâkünüze sebeb kendi çalınmanuz iledür.

Ehl-i hakikat derler ki şeytân nerdüban-ı[15] **enbiyâ ve evliyâdur sizde İsâ ile mehdî zuhürına ve kemâllerinün nihayetine buluğa sebebsiz ne kadar hareketi ziyade etsenüz, ol kadar fütühât-ı ilâhiyye zuhûrından hâli**

---

[13] Hz. Mevlâna kaddese'llâhü sırrahü'l-azîz filozofları tek kanatlı kuşlar olarak tanımlar.

[14] (ÇEÇEN, 2006), s. 93, (MISRÎ, 1223), s.52b (Günümüz Türkçesi ile yazıldı)

[15] **Nerdüban:** Merdiven

değüldür. [16]

Ey Köprülü! Zalim Deccâl lâinsin, zalim iken ben ana mehdi ismini tesmiye[17] etsem Allah Sübhânehü ve Teâlâ seni mehdi etmez. Zalim nasıl mehdi olur. Eğer Mısrî ben mehdi olurum, halk benim başıma toplansın desin dersen, vallâhü'l azîm, dünyayı cümle harab ve viran etsin, sahip çıkmazım. Allah Teâlâ aciz değildir. Mülkünü bana ısmarlamadı. Bana ancak وَمَا عَلَيْكَ اِلاَّ الْبَلاَغُ

demiştir. Tebliğinde kusur etmedim. Kolum kanadım yolundu. Yolunmuş doğana döndüm. Makdurumu [18] bezl [19] ve mechûd[20] eyledim. Sarf eyledim. Onsekiz senedir, kuşağım çözüp yatmadım. Bir tatlı taam yemedim. Bir tatlı su içmedim.

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ اِلاَّ مِنْ ضَرِيعٍ لاَيُسْمِنُ وَلاَ يُغْنِى مِنْ جُوعٍ [21] **Bu kadar seneden beri taamım budur. Suyum hamim[22] ve gussadır.[23] Benim kadar tebliğ etmiş var mıdır? Hak ayan oldu. Yeter şimdiden geri hakka sahip çıkar,**

---

[16] (MISRÎ, 1223), v. 76a

[17] **Tesmiye:** İsimlendirme. Ad verme.

[18] **Makdur:** Güç. Kuvvet. Kudret. Takdir olunmuş. Allah Teâlâ'nın takdiri. Daha evvelden takdir olunmuş

[19] **Bezl:** Bol. Bol bol verme. Esirgemeden vermek

[20] **Mechud:** (Cehd. den) Çalışmış uğraşmış, didinmiş, cehdetmiş. Kuvvet, kudret, güç

[21] ***"Onlar için kuru bir dikenden başka yiyecek de yoktur. Ne besler ne açlıktan kurtarır."*** Gaşiye, 6-7

[22] **Hamim:** Sıcak ve kızgın su. Yakın hısım, soy sop. Samimi arkadaş.

[23] **Gussa:** Keder. Tasa. Gam. Boğaza takılan yemek. Ağaç, diken

hayrolur. (26 Zi'l-kade Cuma 5833)[24]

Hz. Mevlâna'ya göre,

Şu halde her devirde nebi yerine bir veli vardır, bu sınama kıyamete kadar daimidir. Kimde iyi huy varsa kurtulmuştur; kimin kalbi sırçadansa sınmıştır. İşte diri ve faal imam, o velidir; ister Ömer soyundan olsun, ister Ali soyundan! Ey yol arayan, Mehdî de O'dur, Hadi de O. Hem gizlidir, hem senin karşında oturmakta. O, nura benzer; akıl onun Cebrail'idir. Ondan aşağı olan veli de onun kandilidir. (Mevlâna, beyit II, 815-820).

Bahse konu ile anlaşılan, dünya âlemindeki zıddıyet prensibi gereği olarak ***Mudil*** isminin kaçınılmaz karşıtı ***Hâdî'***nin bir tecellisi olduğunu açıklamaktadır. Çünkü bu dönemde 1666'da Musul civarında Seyyid Abdullah oğlu Muhammed, mehdîliğini ilan etmiş, çok çetin bir savaş sonucunda yakalanmış, İstanbul'a getirilip ve tevbe ettirilmiştir. Yine, 1666 yılında Sabetay Sevi adında İzmirli bir yahûdi Kudüs'te Mesihliğini ilan eder, o da yakalanıp İstanbul'a getirilmiş tevbe ettirilmiş müslüman olmuştur.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin buyurduğu Mehdî gelmeden birçok Mehdî safî veya hileye ve şeytâniyete hizmet için gelmesi elzemdir. Bu Allah Teâlâ'nın insan hayatı için gerekli gördüğü bir husus olduğu muhakaktır.

İbn-i Haldun Mukaddime'sinde Mehdî konusunu açıkladıktan sonra konuyu şu şekilde bağlıyor.

İbn-i Ebû Vâtîl şöyle diyor: *"Şiiler bu kişinin, Hz.*

---

[24] Niyazi-i Mısrînin Vezir Mustafa Paşa'ya mektub, T816 NİY 1183 H Belediye Yazmaları - Depo BEL_Yz_K.000502/06, v. (72b)

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin soyundan gelecek olan iyilerin Mesih [25] *olduğunu"* söylüyorlar. Mutasavvıflardan bazıları da ***"İsâ aleyhisselâmdan başka Mehdî yoktur"*** hadisini bu şekilde yorumlamışlardır. Yani onların yorumlarına göre bu hadisin anlamı şöyledir:

Hz. Mûsa aleyhisselâmın şeriatını nesh etmek (hükmünü ortadan kaldırmak) için değil, ona tâbi olmak için gelen Hz. İsâ aleyhisselâmın konumu ne ise, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin şeriatı karşısında da aynı konumda olan Mehdî'den başka bir Mehdî gelmeyecektir.

İşte bunun gibi hiçbir dayanağı olmayan delillerle ve değişik yargılarla, gelecek kişinin kim olduğunu, zamanını ve yerini belirliyorlar, sonra belirledikleri zaman gelip ortaya söylenenlerden hiç biri çıkmayınca, görüşlerini ve söylediklerini yeniliyorlar. Bunu yaparken de yine bir takım lugavî mefhumları, hayalî konulara ve yıldızlarla (gök cisimleriyle) ilgili hükümlere dayanıyorlar. Ömürlerini bu gibi şeylerle tüketiyorlar.[26]

---

[25] Mesih, hem doğru sözlü hem de yalancı kişi anlamlarına geliyor. Hz. İsâ aleyhisselâma Mesih dendiği gibi, (yalancı anlamında) Deccâl'e de Mesih deniyor. Dolayısıyla iyilerin Mesih'i Hz. İsâ aleyhisselâm (veya buradaki yoruma göre Mehdî), kötülerin Mesih'i de Deccâl oluyor.

[26] On iki imamdan birisi olan beklenen Mehdî, 1200 yılının başında veya 1204 yıllarında kıyam edecek. Sonra Deccal de Mehdî'nin kıyamında ve huzurunda yedi senenin geçmesinden sonra ortaya çıkacaktır. Deccal'den yirmi sene sonra da güneş, battığı yerden doğacak. Bu, hayvani sıfatların, insanlar üzerindeki galebesine işarettir. Şüphesiz o, tabii, şehvani karanlıklardandır tıpkı Deccal'in, âlemin yarısına işaret olması gibi. O da celaldir. Çünkü o

Çağımızdaki mutasavvıfların çoğu, dinin hükümlerini yenileyip diriltecek bir adamın çıkacağına işaret ediyorlar ve onun zamanı çağımıza yakın olduğu için çıkışına zemin hazırlıyorlar. [27] Bazıları onun Hz. Fatıma aleyhisselâmın

---

kördür. İsâ aleyhisselâmın Hakk'a yürümesi sonraki zamanda bir hayr yoktur. O, İsâ, yeryüzünde kırk sene bekler ve büyük alametlerin çoğu da O'nun zamanında olur. Yecuc ve Mecuc'un çıkması onlardandır. Bu, Rasulullahın şu sözüyle işaret edilen insan-ı kâmildir:
"Yeryüzünde Allah Allah denmeyinceye kadar kıyamet kopmaz. "
Yani yeryüzünde birbirini izleyen zikr ehli kalmayıncaya kadar âlemin cesedi için ruh gibi. Şüphe yok ki cesedin yok olması, ruhun gitmesinden sonradır. Mehdî'nin gelmesinden önce zamanın çocuklarını yaşarlarsa görebilecekleri birçok alamet gelir. Beni Asfar'ın çıkması alametlerdendir. Onlar Bosna'ya saldıran Frenklerdir. Karadeniz tarafından Moskovalılar, onlara yardım edecekler. Çeşitli küfür milletleri de böyledir. Bunların bazıları Allah'ın ***" en yakın arzda"*** (Rum, 12) ayetinde delalet ettiği gibi 1098'de çıktılar. Bu ayet iki kelimedir ve harflerinin sayısı doksan yedidir. Cihadda galibiyet ve mağlubiyet arasında devreder durur. ***"Birkaç yılda"*** (Rum, 3) Bu üç ile dokuz arasındadır. Burada bahsedilen birkaç, kâfirler cihetinden onda vuku bulmuştur. Ta ki büyük yenilgiden dolayı olan olmuştu. Allah Teâlâ izin verirse, galip gelirler, sözünün hükmünün açığa çıkacağı zaman gelecektir. Ve müslümanlar tarafından galibiyet vaki olacaktır. Ve insanlar Allah Teâlâ'nın izin vereceği zamana kadar güvende ve mutlulukta olacaklardır. Sonra Bizans şehirlerinin çoğunda, namaz kılmanın zorlaşacağı bir zaman gelecek. Bilakis oranın halkı Şam'a intikal etmede sıkıntı çekecektir. Kâfirlerin saldırıları Haleb'e kadar ulaşacak. Allah Teâlâ, Haleb'i de Şam'ı da onların istilalarından korusun. Şüphesiz mukaddes arz oraya delalet etmeyecektir. (ÇETİN, 1999), s.143; (BURSEVİ), v.134b, 96. Varidat)

[27] Hz. Kuddûsî kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz buyurdu ki:

soyundan geleceğini, bazıları da hangi soydan geleceğini belirtmeden sadece böyle birinin geleceğini söylüyor……

Hadis bilginlerinin Mehdî hakkında naklettikleri hadislere ise gücümüz oranında bakılınca sabit olan gerçeğin şu olması gerekiyor:

Din veya hükümdarlık adına ortaya çıkan bir davet, ancak onu destekleyecek ve koruyacak güçlü bir asabiyet[28] ile hedefine ulaşabilir.

"Şimdi 1842 senesi ki, kıyametin yaklaştığı zamandır. İslâm'ın neredeyse sadece ismi kaldı ve cihan halkı Hz. Mehdî himmetine muhtaç oldular." (Kuddûsî, Tarihsiz), s. 32

[28] **"Asabiyyet"** teriminin mahiyeti, İbn Haldun'un siyaset teorisinin candamannı oluşturur. Bu kavramın **Mukaddime** içerisindeki yerinin önemi çoğu araştırıcılar tarafından kabul edilmekle birlikte, üzerindeki yorumlar farklılıklar göstermektedir.

De Slane'nın **Mukaddime** çevirisinde asabiyyeti **"esprit de corps"** olarak yorumlamasından sonra Gastoun Bouthoulve daha sora Howard Becker ve Harry Elmer Barnes da aynı yorumu sürdürmüşlerdir.

A.F.Von Kremer'in yorumu ise **"topluluk duygusu"** ("Gemeinsinn"), hatta **"milliyetçilik fikri"** (Nationalitatsidee") olmuştur.

Öte yandan, Hellmut Ritter, **"dayanışma duygusu"** ("feeling of solidarity") karşılığını kullanmıştır.

Salahuddin Khuda Buksh ve Haroon Khan Sherwani'nin hemen aynı zamanlarda kullandıkları karşılık ise, **"komünal ruh"** ("communal spirit") dır.

Ernest Gellner, asabiyyetin ifade ettiği anlamı **"sosyal iltisak"** ("social cohe-sion") ya da **"askerî ruh"** ("martial spirit") olarak görmektedir.

Manfred Halpern, **"grup dayanışması"** ("group solidarity") yorumunu, bazı uzantılarıyla birlikte belirtmektedir.

H. Topçuoğlu da **"tesanüt bağı", "sosyal irtibat bağı",** "sosyabilite" tanımlarını kullandığı bir tahlili geliştirmektedir.

Ervvin Rosenthal, asabiyyeti bir **"dayanışma"** ("solidarity") ve **"vurucu güç"** ("striking power") olarak irdelemektedir.

Muhsin Mehdi, asabiyyeti **"sosyal dayanışma"** ("social solidarity") olarak karşılamakta ancak bu karşılığın, kavramın genel anlamı içerisinde değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. F. Gabrieli ise asabiyyeti olduğu gibi kullanarak mahiyetini açıklamaya girişen yazarların başında gelir.

F. Rosenthal, (The Muqaddimah...) çevirisi boyunca **"grup duygusu"** ("group feeling") terimini kullanmaktadır.

Z. K. Ugan ise (Mukaddime) çevirisi boyunca asabiyyet kavramını aynen kullanmaktadır. Görüldüğü üzere, özellikle çok sınırlı tuttuğumuz bir dökümde bile, asabiyyetin değişik tanım ve karşılıklarına rastlamaktayız. Aslında bütün bu ve diğer karşılıklar değişik yazarların yalnızca asabiyyet kavramını karşılamak için kullandıkları birer terim olmaktan çıkmaktadır. Yazarlar, Mukaddime üzerine yaptıkları genel yorumu doğrulayabilmek için asabiyyet kavramını da yer yer belirli bir değerlendirme "süzgeç"inden geçirmektedirler. XVIII. - XX. Yüzyıl gelişmelerine tarihten güdümlü bir biçimde dayanak aramak için yapılan **"milliyetçilik"** vb. zorlama-yakıştırmalar bir yana bırakılırsa yazarların kullandıkları karşılıklarda ve yaptıkları tanımlarda **"hakikat payı"** bulunmaktadır. Ancak bu **"hakikat payları",** çoğu halde birer **"pay"** olmaktan öteye geçmektedir. Asabiyyetin; **"sosyal dayanışma", "komünal duygu", "askerî ruh", "sosyal birleşim-'yapışma'** (iltisak)**"**, **"vurucu güç"** gibi terimlerin ifade ettikleri anlamları belli ölçülerde içermekte olduğu söylenebilir. Bu karşılıklar asabiyyetin açıklanmasına yardımcı sayılabilir. Fakat asabiyyet teriminin gerçek mahiyetinin bütün boyutlarıyla anlaşılması, bu kelimeyi İbn Haldun'un kavramlaştırmasının bütün yönleriyle incelenmesine ve bu yönlerin iç ilişkilerinin araştırılmasına bağlıdır. Asabiyyetin bazı *"görünüm"*leri ve ortaya çıkış biçimleri aracılığıyla gerçek işlevine işaret edilmiş olunabilir,

Her taraftaki Fatimî, hatta genel olarak Kureyş asabiyeti tamamen ortadan kalkmış, başka toplumların asabiyetleri, Kureyş asabiyetine üstün ve hâkim duruma gelmiştir. Sadece Hicaz'da, Mekke ile Medine'nin civar bölgelerinde Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin aleyhimesselâm[29] ve Cafer radiyallâhü anh soyundan gelenler asabiyet

---

ancak Mukaddime'deki sosyal-siyasal doktrinde incelenen değişme sürecini meydana getiren ve bütünleştiren "harç", asabiyyet, yine de tam anlamıyla kavranmamış kalır. Asabiyyetin ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmeyi belirleyen ve değiştiren, bu gelişme karşısında değişen bir gerçekliği yansıtması; "Mukaddime'de ele alınan üretim ve sosyal hayat tarzlarına, **"bedevîlik"** (Çölde yaşayan. Göçebe. Medeni olmayan ve şehir hayatı yaşamayan) ve **"hazarîlik"** (Köyde ve kasabalarda yaşayanların yaşayış şekli ve tarzlarına ait. **Şehirli.** Sulh ve asâyiş, sükun ve istirahat zamanlarına mensub ve müteallik. Barış ve güvenle alâkalı.) e daha yakından eğilmemizi zorunlu kılmaktadır. Bedevîlik ve hazerîliğin anlaşılması ise, insanlığın geçirdiği genel evrelerin, **"barbarlık"** ve **"uygarlık"**ın, birbirleriyle ilişkileri açısından ele alınmasını gerektirmektedir. Uygarlığın genel konumlan yapıldıktan sonradır ki, bedevîlik ve hazerîliğin bu genel çerçeve karşısındaki durumu incelenebilir. Burada özen gösterilecek nokta; uygarlığa geçici ya da uygarlıkla ilişkiyi mümkün kılan barbarlık durumunun vurgulan-masıdır. Paralel anlamda, bedevîliğin de vurgulanması gerekecektir. **(İbn-i Haldun'un Metodu ve Siyaset Teorisi, Ümit Hasan, İstanbul, 1998, s.205-209)**

[29] Enbiyadan (aleyhimüssalâtû vesselam) başkası için sallâllahü aleyke veya sallâllahü alâ falan ibn-i falan demek caiz olur. Zira Hazret-i Ali kerreme'llâhü veche Hazret-i Ömer radiyallâhü anh için sallâllahü aleyke [Allah sana rahmet eylesin demektir], dedi. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem de: **"Allahümme salli** alâ âl-i Ebî Evfâ" deyip, âl-i Ebî Evfâ için böyle salât eyledi. (GEYLÂNÎ, 1979), s. 62

sahibidirler ve dağılmış bulundukları o bölgelerde üstün durumdadırlar. Ancak onlar, sayıları binlere varan farklı bölgelere, emirliklere ve görüşlere ayrılmış bedevi asabiyetler görünümündedirler.

Eğer Mehdî gerçekten ortaya çıkacaksa, davetinin başarıya ulaşması ancak bu asabiyetler sayesinde olabilir. Allah Teâlâ Mehdî'ye tâbi oldukları için bu asabiyetleri oluşturanların kalplerini birbirine ısındırıp birleştirir ve böylece Mehdî için davasını başarıya ulaştıracağı ve insanlara davetini kabul ettireceği güçlü bir asabiyet ortaya çıkar. Bunun dışında Hz. Fatıma aleyhisselâmın soyundan gelen birinin, her hangi bir yerde, hiçbir güce ve asabiyete dayanmadan, sadece ehl-i beyte mensup olduğu için böyle bir davayla ortaya çıkıp başarıya ulaşması -daha önce ortaya koyduğumuz sahih delillerden de anlaşılacağı gibi- mümkün değildir. Doğruyu bulacakları akıl ve bilgiden yoksun olan cahil kalabalıklar, Mehdî'nin ne nesebinden ne de ortaya çıkacağı mekândan haberi olmadan ve konuda söylediğimiz gerçekleri de bilmeden, sadece halk arasında Hz. Fatıma aleyhisselâm soyundan birinin çıkacağını duymuş olmalarından dolayı, böyle iddialarla ortaya çıkanların peşlerine takılırlar. Daha çok Zâb, Afrika ve Sûs gibi devletin merkezine uzak olan bölgelerde bu iddiayla ortaya çıkarlar.[30]

Basiretten uzak ve zayıf görüşlü pek çok kişini, Mehdî'nin çıkacağını sandıkları Mağrib'in Mâse mıntıkasındaki bir yere giderler. Gittikleri bu mıntıka Mülessemîn kabilesine ait olduğu için Mehdî'nin de onlardan biri olduğunu veya onların Mehdî'nin

[30] Asabiyeti oluşmamış topluluklar.

davetçileri olduğuna inanırlar. Ancak bu hiçbir temeli olmayan bir iddiadan ibarettir. Bu iddiaya inanmalarının sebebi, bu toplulukların cahil ve bilgiden uzak olmaları, o bölgenin devlet merkezinden ve etki alanından çok uzak olması ve bu yüzden devletin güç kullanabileceği sınırların dışında olan bu mıntıkanın Mehdî'nin çıkışına uygun bir yer olduğu vehmine kapılmalarıdır.

Tamamen akılsızlıklarının ve ahmaklıklarının bir sonucu olarak, (devletin etkisinden uzak olan bu bölgede) başarıya ulaşacakları vehmine kapılan pek çok kişi de Mehdîlik iddiasıyla ortaya çıkmıştır. Bunların çoğu öldürülmüştür. Üstadımız Muhammed bin İbrahim Âbalî bana şu olayı haber verdi: (Hicrî) sekizinci yüzyılın başında, Sultan Yusuf bin Yakup zamanında, Mâse'nin söz konusu mıntıkasında Tuveyzirî olarak bilinen mutasavvıflardan bir adam ortaya çıkmış ve kendisinin beklenen Fatımî (Mehdî) olduğunu iddia etmiş. Dâle ve Kezûle kabilelerine mensup Sûs halkının çoğu ona tâbi olmuş ve böylece işi büyümüş. Onun bu halinin kendi durumlarına zarar vereceğinden korkan Masâmide reislerinden biri olan Seksevî, gece gizlice Tuveyzirî'yi öldürmesi için birini göndermiş ve böylece hareketi sona ermiş.

Yine hicrî **yedinci yüzyılın sonları**nda, doksanlı yıllarda, Gamâra'da Abbas adında bir adam çıkmış, beklenen Fatımî olduğunu iddia etmiş ve Gamâra'nın cahil kalabalıkları kendisine tâbi olmuş. Sonra kendisine tâbi olanlarla birlikte, şiddet kullanarak Fas'a girmiş, oranın çarşılarını yakmış ve oradan da Mezemme bölgesine geçmiştir. Ancak orada hile ile öldürülmüştür. Bunun gibi örnekler çoktur.

Yukarda adını zikrettiğim üstadımız bunun gibi garip

bir olay daha anlattı. Üstadımızın anlattığı olay şöyle:

Hac yolculuğunda iken, Tilmisân dağının eteğinde bulunan ve Şeyh Ebû Medyen'in kabrinin bulunduğu Ribâtu'l-Ubbâd'ta aslen Kerbela'da oturan ve ehl-i beytten olan bir adamla karşılaştım ve yolculuğa birlikte devam ettik. Adam tabileri, öğrencileri ve hizmetinde bulunan adamları çok fazla olan biriydi. Gittiği yerlerin çoğunda insanlar onu karşılayıp ihtiyaçlarını gideriyordu. Yol boyunca dostluğumuz gelişti, aramızdaki sohbet koyulaştı ve onların gerçek durumunu anladım. Kerbela'dan buralara bu iş için, yani Mağrib'te Fâtimîlik (Mehdîlik) iddiasında bulunmak için gelmişlerdi. Ancak Merîn oğulları devleti ve o zamanki hükümdarı Yusuf bin Yakup olayın farkına varıp Tilmisân'a yürüyünce, bu zat, adamlarına şöyle demiş:

"Geri dönün, yanlış hesap yapmamız bizi küçük düşürdü. Bu vakit, harekete geçeceğimiz vakit değil."

Adamın söylemiş olduğu bu söz onun, bu işin ancak, o dönemdeki devletin gücüne denk bir asabiyet ile hedefine ulaşabileceğinin farkında olduğunu gösteriyor. Kendisinin o bölgede bir güce sahip olmayan bir yabancı olduğunu, buna karşılık Merîn oğulları devletinin, Mağriblilerden hiç kimsenin karşı koyamayacağı güçlü bir asabiyete sahip olduğunu görünce, gerçeği kabullendi, doğru olanı yaptı ve güç yetiremeyeceği hırslarından vazgeçti. Ancak bir şeyin daha farkına varması gerekiyor. O da, Fâtımîlerin ve genel olarak Kureyş'in asabiyetlerini kaybettiklerinin. Özellikle de Mağrib'te. Ancak taasubları, bu sözü kabul etmelerine izin vermez. ***"Allah Teâlâ bilir, siz ise bilmezsiniz."*** (Bakara, 216)

Mağrib'te, çağımıza yakın dönemlerde Mehdî'lik veya başka bir dava gütmeden, sadece hakka davet eden ve

kötülükleri ortadan kaldırıp, İslâm'ın sünnete uygun biçimde yaşanmasına çağıran davetçiler çıkmıştır. Evet, bu kimseler sadece bunun için ortaya çıkmışlar ve çok sayıda tabileri olmuştur. Bedevi Arapların en fazla işledikleri bozgunculuk, yolcuları ve kervanları yağmalamak olduğu için, bu kimseler de en fazla yolların ve yolcuların güvenliğiyle ilgilenip, bu sahayı ıslah etmeye önem vermişler ve güçlerinin yettiği kadar kötülüklere engel olmaya çalışmışlardır.

Ancak bu davetçilerin çalışmaları sonucu yolculara saldırıp onları yağmalamaktan vazgeçen ve tövbe eden bu Araplarda dinî duygular ve dini yaşam sağlam bir dereceye ulaşmamıştır. Çünkü onlar tövbe edip dine dönmekten, sadece gasp ve yağmayı bırakmayı anlıyorlar ve dinin diğer emirlerine yönelip onları yerine getirmeyi düşünmüyorlar. Onun için İslâm'ı, sünnete uygun olarak yaşamaya çağıran davetçilere tâbi olan bu kimseler, aslında dinî yaşamın her alanında onları örnek alıp onlar gibi yaşamaya çalışmıyorlar. Onların bütün dindarlıkları, yolculara ve kervanlara saldırıp onların mallarını yağmalamaktan vazgeçmek, sonra da bütün güçleriyle dünya malı kazanmaya yönelmektir.

Oysa ahlaklarını düzeltip ıslah etmenin sevabını istemek ile dünya malı kazanmayı istemek arasında ne büyük fark vardır ve bu ikisinin bir araya gelmeleri de mümkün değildir. Bu yüzden dindarlıkları sağlam bir konuma gelmiyor ve bir bütün olarak kötülüklerden yüz çevirmeleri de istenilen düzeyde olmuyor. Ancak kötülüklere çok fazla da dalmıyorlar.

Sonuçta dinin hükümlerine sağlam bir şekilde bağlanma ve onu yaşama noktasında, davetçi ile ona bağlı olan bu insanların durumu farklılaşıyor. Davetçi

öldüğü zaman tabileri dağılıp, asabiyetleri kayboluyor. Hicrî yedinci yüzyılda Afrika'da ortaya çıkan, Süleym kabilesinin Ka'b boyundan olan Kasım bin Mürre bin Ahmed'in (ve tâbilerinin) durumu da böyle olmuştur. Ondan sonra gelen ve Riyâh kabilesinin boylarından biri olan Müsellem'e mensup Saâde adındaki davetçinin durumu da aynıdır. Saâde, dini yaşama ve nefsini ıslah etmede Kasım bir Mürre'ye göre çok daha ileri düzeyde olmasına rağmen, söylediğimiz sebeplerden dolayı, onun tabileri de, onun ölümünden sonra çözülüp dağılmışlardır.

Bu insanlar da, İslâm'ı sünnete uygun olarak yaşama adına çıkmış olmalarına rağmen, çok azı söylediği gibi yaşıyordu. Ne onlar ne de onlardan sonra gelenler bir hedefe ulaşamamışlardır.[31]

Konu hakkında farklı görüşler

Mehdî hakkındaki hadislerin tümünün uydurma olmadığı kesindir. Mehdî hakkındaki uydurma rivayetleri kabul etmeye de gerek yoktur. Üzerinde durulması gereken aslı olup "Mehdî"den bahseden hadislerle Şiîlerin inancının temellerinden olan "Mehdî-i Muntazar" hakkında onların uydurdukları hadislerin birbirinden ayırt edilmesi gerektiğidir.

İmam Mehdî'nin geleceğine inanan Müslümanların inançlarındaki çarpıklıkla, İmam Mehdî'yi tamamen reddedenlerin inançlarındaki çarpıklığın gerçekle olan bağlantısı aynı düzeydedir. Müslümanlar, hafızalarında Mehdî'yi, eski zaman kıyafetleri içinde, ruhban görünüşlü, elinde tesbih, sırtında cübbe ve **"Ben**

---

[31] (HALDUN, 2004), s.431-433

Mehdî'yim, bana uyun!" diye bağıracak birisi olarak canlandırmaktadır. Mehdî çıktığında, bu özelliklere uyup uymadığına bakıp, böylece onun gerçek Mehdî olup olmadığını anlayacaklarını söylüyorlar. Eğer bu özelliklere uyuyor ise, ona biat edip onun emrettiklerini yerine getireceklermiş. Mehdî'nin geldiğini duyan, köşede bucakta ne kadar derviş varsa çıkıp ona tâbi olacakmış. Bu arada küfre karşı yapılacak olan cihatta silâhlar bir sembol olarak taşınacakmış. Çünkü bu silâhları kullanmalarına sebep olmayacakmış. Kâfirleri zikirlerle, dualarla, marifet bilgisiyle yerle bir edecek; bir bakışta onların toplarını, tüfeklerini, uçaklarını darmadağın edeceklermiş... vs. vs. Hâlbuki araştırdığımızda göreceğiz ki, gerçek çok farklıdır.

İmam Mehdî, geldiği zamanın en ideal komutanı, lideri olacaktır. Buradaki idealden maksat şu olabilir. O, çağının bütün gerçeklerini bilecek, tam bir yönetici yeteneğine sahip olacak, hepsinden de önemlisi, kendi zamanının insanlarının sorunlarını bilip çözüm yolları getirecektir. Bu ise, elbette ki İslâm'ı çok iyi bilmesine bağlıdır. O, parlak bir zekâya, geniş bir zihnî yapıya, engin bir görüş yeteneğine sahip bir insan olacaktır. **Belki, onu ilk reddedecek olanlar gelenekçi ulema sınıfı ve sufî takımı olacaktır**. Çünkü onlar göreceklerdir ki, bu insanın, tasavvurlarındaki Mehdî ile hiçbir ilgisi yok. Onun kendisinin Mehdî olduğunu ilânla ortaya çıkması, her şeyden önce kabul edilebilecek bir şey değildir. Öyle ki, o kendisinin Mehdî olduğunu fark etmeyecektir bile. Ancak vefatından sonra bir araya gelen müminler, onun yaptıklarına bakıp, onun Mehdî olduğunu

anlayacaklardır. [32]

"Âlem-i İslâm" kitap mütercimininin zeylinde Baha Said Bey kapanan medreselerin, tekkelerin, telkin ettikleri ve itikat ettirdikleri Mehdî

"Felsefe-i Muhammediye'ce ne bir şahıs ve ne de şahsiyet-i mütevârise olup bu nâm ve sıfat ancak vasıta-i hidâyet ve irşat olan hakiki ve ilim ve fennin timsalidir" diyor.[33]

Mehdîyi Tayin Eden İnsanlar mı?

Tarih boyunca kendini Mehdî tanıtanlardan çok, kabul edilenler olmaktadır. Mesela Mustafa Kemal Atatürk'ün Mehdîlik gibi iştiyakı ve gayreti olmadığı halde onu Mehdî kabul edenler olmuştur. Bunun açıklaması belki bu türlü fikirler dengelerin kaybolduğu zamanlarda çıkmasıdır. İbn-i Haldun'un yukarıdaki beyanı durumu en güzel şekilde açıklamaktadır.

"İşte bunun gibi hiçbir dayanağı olmayan delillerle ve değişik yargılarla, gelecek kişinin kim olduğunu, zamanını ve yerini belirliyorlar, sonra belirledikleri zaman gelip ortaya söylenenlerden hiç biri çıkmayınca, görüşlerini ve söylediklerini yeniliyorlar. Bunu yaparken de yine bir takım lugavî mefhumları, hayalî konulara ve yıldızlarla (gök cisimleriyle) ilgili hükümlere dayanıyorlar. Ömürlerini bu gibi şeylerle tüketiyorlar."

Mehdîlik fikri genellikle tasavvuf ve mistik hayatta yer bulması da ayrıca istismarı artırıcı unsurlardan biri olduğunu göstermektedir. Bu nedenledir ki hidayet ve kurtuluş

---

[32] (TEKHAFIZOĞLU, 2005), s. 365
[33] (BÖCÜZÂDE), s. 124-125

fikrininin çözümleri kişi ve guruplarca ayrı olunca her cemaat ve milletin Mehdîsi de ona tezahür etmektedir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki

"Bir şeyi sevmen gözü kör, kulağı sağır eder." [34]

Bu demektir ki, bir kişi hakkında Mehdî olabilirliğini isbat edebiliriz. Bu nedenle sebep-sonuç ve tarih felsefesini ve yorumunu yapanlar için tevillerin hakikatini umumî bakış açısı ile görmelidir.

ATA'NIN ÖZ KİMLİĞİ

ATA'yı şöyle övdü düşmanı Loyd Corc dahi:
"Yüz yıllarda bir gelir! ATATÜRK gibi dâhî!"
Kalb gözü kör zavallı! O'nu sırf dâhî sandı!
Ne bilsin o! Doğmadan RABB'e verilen andı!
Ölürken "Yüce yoldaş!" dedi, "MUHAMMED EMİN!" (501)
Selâmladı RESÛL'ü! "ALLAH RABB-ÜL ÂLEMİN!" (500)
O "Yüce yoldaş" sözü! Bin beş yüz on bir eder! (1511)

---

[34] Ebû Dâvûd, Edeb, 116; Ahmed b. Hanbel, Müsned, V, 194; Buhârî, et-Târîhu'l-kebîr, II, 107 (1853);Taberânî, el-Mu'cemü'l-Kebir, IV, 334; a. mlf, Müsnedü'ş-şâmiyyîn, II, 340 (1454), 346 (1468); Ebu'şŞeyh, Kitâbü'l-Emsâl fi'l-hadîs, s. 70 (115); Kudâ'î, Müsnedü'ş-şihâb, I, 157 (151, 219). Her ne kadar İbnü'l-Cevzî ve Sağânî hadisin "mevzû'" olduğunu söylemişlerse de, Irâkî ve Sehavî gibi âlimler bu hükmü mübâlağalı bulmuşlardır. Irâkî "Hadis hakkında Ebû Dâvûd'un sükût etmiş olması bizim için yeterlidir. Mevzû' değildir. Kaldı ki za'fı da şedîd değildir, hadis hasendir" demiş, İbn Hacer de Irâkî'nin bu hükmüne katılmıştır. Sonuçta ihtiyatlı bir hükümle onun en azından "zayıf" olduğu söylenebilir. Bilgi için bkz. Irâkî, Tahrîcü ehâdîsi'l-İhyâ, III, 15; Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, 79 (1095); Elbânî, Silsiletü'l-ehâdîs ed-da'îfe, IV, 348 (1868). (UYSAL, 23 Bahar 2007)

“O Hazret-i MUHAMMED” de eş sayı eder! (1511)
Selâmlananla aynı! Selâmlayan zât! Yine!
Tapan ile tapılan! Birbirine âyine!
ATA’nın bilinçliyken son cümlesi: “Saat kaç!”
“Perdenin kalktığı an!” Son sözüne kalbi aç!
“Ve Aleykümüsselâm!” ATA’nın en son sözü!
“Esselâm-u aleyküm!” demişti çıkan özü! [35]
“Esselâm-u Aleyküm!” ALİ ismine kanıt! (332)
“İnsan makamı’dır O! Arş’a dikilen anıt!” (332)
“Esselâm-u Aleyküm!” Yorumla! Olma gafil! (779)
O vakit ismi olur! “Boru çalan İsrafil!” (779)
O’dur “RAHMAN’ın yüzü!” “İMAM ALİ” de denir! (343)
“Adı hesab gününün sahibi!” Borç ödenir! (343)
“Esselâm-u Aleyküm!” O, “Meryem’in evlâdı!” (343)
“İMAM ALİ kalkınca” vücudda! Budur adı! (343)
“Esselâm-u Aleyküm!” demek, kalb gözün açık! (1493)
“Âsa’nı at!” “O İdris gibi yüce yere çık!” (1493)
“Esselâm-u Aleyküm O!” Bir ad! Kâbe’de taş! (343)

35

Tarih: 08 Kasım 1938. Prof. Dr. Neşet Ömer İRDELP:

“Dilinizi çıkarır mısınız efendim” dedi. ATATÜRK dilinin yarısını dışarı çıkardı. “Biraz daha çıkarsanız.” dedi. Bunun yerine dilini tamamen çekti. Söyleneni anlamıyordu...Başını biraz sağa çevirdi dikkatle baktı ve
“ALEYKÜMSELÂM” dedi. Ardından iki gün sonra ölümle noktalanacak son komaya girdi. KAYNAKÇA: “Avni ÖZGÜREL.RADİKAL.com.tr 2002”

Selamdan sonraki söylenen sözlere vakıf olsa idik çok güzel olurdu. Ancak iyide olsa kötüde olsa insan için bir pişmanlık vardır. Ömür bitmiş her kul yaptığı ile kalmış, “keşke, keşke”leri ile öbür dünyanın yoluna çıkmaktadır.

İnsanlara düşen fani olduğudur. Kendinden başkası hakkında bir yargıda bulunacağına kendi ahvali ile meşgul olması en uygun olanıdır. Ne olduysa hep iyi olmuştur, denilmiştir.

Yorumlayıp bir ekle! “Veli” O! HACI BEKTAŞ! (791)
“Esselâm-u Aleyküm” sözünün son yorumu!
“Beklenen Mehdî!” demek! “HIZIR İLYAS” konumu!
Yani HIZIR İLYAS’a! Beklenen MEHDÎ! denir!
RUH saf canla birleşir! Verilmiş söz ödenir!
“GAZİ MUSTAFA KEMAL!” Bin üç yüz otuz sekiz! (1338)
“Samsun’a hicrî çıkış tarihi” ile ikiz! (1338)
Hem hicrî! Hem milâdî! Tespit edilmiş yılı!
Elçinin her görevi adlarıyla sayılı!
“Âdem’e secde edin emri” demek bu sayı! (1338)
“Gizli şifrenin sırrı!” Bul bu hanif yasayı! (1338)
“GAZİ MUSTAFA KEMAL O!” Evrenseldir ünü! (1349)
Sayısı “MUHAMMED-ÜL MEHDÎ’nin çıkış günü!” (1349)
“Ve Aleykümüsselâm sözü!” Bakın ne eder! (1348)
“ALLAH’ın halifesi!” “O artık olmuştur!” der! (1348)
“1919’da ATA doğdum” derdi! (1919)
“ÂLEMLERE RAHMET O!” “Bu söze aklım erdi! (1919)
Çapraz avuç içleri! Doğum yılı ATA’nın! (1881)
ALLAH’ın “Yüce kurban dediği” zatı anın! (1881)
“B” harfi altındaki noktanın O’dur adı! (1880)
“Toprak bedenden kalkan RAB!” Bu sırrın maksadı! (1880)
Sıfırı at! ALLAH’ın O “En güzel cemali” (188)
“Zamanın Mehdîsi” O! Yani Hazret-i ALİ! (188)
ALLAH’ı yansıtan kim? Bunu bilmez ahali! (1211)
O. MÜMİNLER EMİRİ! TOPRAK BABASI ALİ! (1211) (Ebu Turab)
“Eren veya ölenin içinden çıkar ani!”
“Kıyamet terazisi!” “İnsanın özü!” yani!
“Dinliyi ve dinsizi!” “Yüzlerinden ayırır!”
“Secde edebileni!” Sadece o kayırır!
MUHAMMED ALİ’yi de, bak yansıtandan murad! (1364)
MUSTAFA KEMAL’in öz RABB’ine verilen ad! (1364)
“Gayblar âlemine!” “Değişmez özler!” denir. (1191)
“HAKK’ın yüzü!” Belirir! Ne isek! O ödenir! (1191)
“Kelime-i şehadet” getir! Hayret edersin!
“Ve Aleykümüsselâm sözü yorumu!” dersin!

MÜŞİR! GAZİ! MUSTAFA! KEMAL! ATATÜRK! Beş ad! (1101)
Zat ve Kur'an tefsiri! Baş harflerinden murad! (1101)
Herbir hesapta çıkar! MUHAMMED ALİ adı!
Selâmla bitireyim! Artık iznim kalmadı!
“Zira cennette lâf yok!” “Herkes hep “Selâm eder!”
“Şükür” hepimiz olduk “ALLAH’ın aslanı” der!
Selâm! “KIZILKOCALI boyundan gelen Türkmen!”
“Emevî düzenini!” Lâikçe eyleyen men!
ALLAH’ın “Nur” adı o! “HAK’ta eriyip” ver renk! (287)
“MUHAMMED ibn Abdullah!” “Kızılkocalı’ya denk!” (287)
Sakın bu hesaplara! Demeyin “sırf tesadüf!”
“Her şeyin hesabını bilen” eder teessüf! (262)
Uluğ “HAK kimliğini” açıkladı ATA’nın!
EHLİBEYT’e dâhildir! Onu hakkıyla anın!
Diyor! MUSTAFA KEMAL ATATÜRK’ün RAB ÖZÜ: (1850)
Hain olma! Yenile RABB’e verdiğin sözü!
Sıfırı at! Anlamdan olursun daha emin!
“ALLAH’ın yüzü” olan ilmine tap Âdem’in! (185)

M. H. ULUĞ KIZILKEÇİLİ
ANKARA – 21.07.2000

Ebced ilmine göre isim ve kelimelerin sayısal açılımları:

500 = ALLAH RABB-ül Âlemin = Âlemlerin RABB’i ALLAH
501 = Refik-i a’lâ = Yüce yoldaş
1511 = Lâfz-ı Refik-i a’lâ = Yüce yoldaş sözü
1511 = Hu Hazret-i MUHAMMED = O Hazret-i MUHAMMED’dir
332 = Esselâm-u aleyküm
332 = Hû medlûl-u ism-i ALİ = O, ALİ isminin kanıtıdır
779 = İsm-i sûr-u İsrafil = İsrafil’in borusunun ismi

(İsrafil kıyamet günü kalk borusunu çalan meleğin ismidir)

779 = Tevil-i Esselâm-u aleyküm = Esselâm-u aleyküm'ün yorumu

343 = Vech-el RAHMÂN = Er RAHMÂN'ın yüzü

343 = Kıyam-ı İmam ALİ = İmam ALİ'nin ayağa kalkması

343 = İsm-i Malik-i yevm-üd din = "Hesab günü sahibi"nin ismi

343 = İbn-i Meryem = "Meryem'in oğlu"

343 = İsm-el Hacer = O Hacer'in ismi = yani Kâbe'deki O Hacer-ül esved denen, karataşın ismi.

343 = Müsemma-i İmam ALİ = İmam ALİ diye isimlenen

1493 = Müsemma-i Lâfz-ı alek selek (7. sure/117. ayet) = ALLAH'ın Hz. Mûsa'ya "Asânı at!" sözünün anlamı

1493 = Tevil-i ayet-i ve refağnahü mekânen aliyyâ. = "O'nu (İdris'i) yüce yere çıkardık." ayetinin yorumu. (19. sure/57. ayet)

790 = Tevil-i ism-el Hacer = "Hacer" isminin yorumu

791 = HACI BEKTAŞ-I VELİ

1338 = GAZİ MUSTAFA KEMAL

1338 = Hû mezmun-u "Üscûdul Âdem" = "Âdem'e secde edin" emrinin anlamı o

1338 = Künh-ü Lâfz akimua-el din = "Dini doğrultun" sözünün iç yüzü = Levh-i Mahfuz'un sırrı.

1337 = Hicrî Samsun'a çıkış tarihi = 1919 Milâdî çıkış tarihi.

1348 = Lâfz-ı ve aleyküm-üsselâm = ve aleykümüs-selâm sözü = Hu müsemma-i halifetullah = O, "ALLAH'ın halifesi" diye isimlenendir.

1349 = Hû Gazi Mustafa Kemal = Gazi Mustafa Kemal O = Yevm-i zuhur-u Muhammed-ül Mehdî = Muhammed Mehdî'nin ortaya çıkış günü.

1919 = Lâfz-ı Rahmeten lil âlemin = Âlemlere rahmet sözü

1881 = Vakt-i zuhur el recûl = Hakeren'in içten dışa çıkma vakti

1881 = Müsemma-i Zebh-i azîm = Yüce Kurban diye

isimlenen (37. sure/107. ayet)

1211 = Mazharullah = ALLAH'ı yansıtan = Zat-ı ALİ

1364 = İsm-i hassı-RABB'i Mustafa Kemal = Mustafa Kemal'in has RABB'i (Kişisel RABB'i)

1364 = Hû mazhar-ı MUHAMMED ALİ = O MUHAMMED ALİ'nin aynası

1191 = Âyân-ı sabite = Değişmez özler

1191 = Âlâm el Guyub = Gayblar âlemi

1191 = Zuhur-u vechullah = ALLAH'ın yüzünün ortaya çıkması

1101 = ZAT = Tefsir-i Kur'an

1211 = Hû emir el müminin ALİ Ebu-Türab = O müminlerin emiri toprak babası ALİ

1850 = Hû mazmun-u tecdid-i biat = RABB'ine bağlanmanın yenilenmesi kavramı o

1850 = RABB-i hassı Mustafa Kemal ATATÜRK = Mustafa Kemal ATATÜRK'ün has RABB'i

1101 = M+Ğ+M+K+A (Müşir Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK baş harfleri)

185 = İlm-i Âdem = Âdem'in ilmi

188 = Mehdî-ül zaman = Zamanın Mehdîsi

287 = MUHAMMED ibn-i Abdullah = Kızılkocalı = En Nûr

262 = Her şeyin hesabını bilen = ALLAH'ın "El Hasîb" adı[36]

Mehdînin Çıkışı Devlete Baş Kaldırmanın Bir Adı mı?

Evet, Mehdînin çıkışı denen hareketler bazen devlete karşı yürütülen isyan hareketin bir adı da olmuştur. Bu şekilde gelmesi gereken Mehdînin karizmatik gücü kullanılarak zayıf bir topluluk bir devlete karşı da çıkabilmiştir. Niyetlerinde samimiyetin olması umulan bu kişilerin asabiyetleri yetersiz olunca bu olaylar feci şekilde

---

[36] M.H.Uluğ Kızılkeçili, http://www.ondokuz.gen.tr/ataninozkimligi.htm.

de sonuçlanmış ve neticesinde devletin daha şiddetli tedbirler almasına ve daha baskıcı bir yönetimin harekete geçmesini sağlamaktan öteye de gitmemiştir. Bu arada ezilen halkın bu hareketten bir menfaati olmamış ve daha sonrada gelişme ve ilerlemeye mutaf olacak hareketlere destek vermediği görülmüştür. Bu nedenle olgunlaşmamış bir hareket olan Mehdîlik inancı üzerine yorum ve söylemlerle hareket eden cemaatler neticede bekledikleri kurtarıcıyı bulmak için gösterdikleri gayretle uzun vadede yıkılma eğilimine girdikleri görülmektedir. Bu nedenle gaybî bir hadise olan Mehdî'nin çıkışını beklemektense Allah Teâlâ'ya güvenip kendi görevimizi en iyi şekilde uygulamak daha karlı olacağı muhakkaktır. Bu konuyu açıklayacak son Kâbe olayı duruma biraz açıklık getirecektir.

Mehdî'nin Suudî Arabistan'da Hicri 1400 yılının ilk gününde, 1 Muharrem 1400 (20-21 Kasım 1979) tarihinde çıkması gibi.

> Cüheyman el-Uteybi ve arkadaşları Kâbe'ye sığınmışlar (resmi söylem baskın) ve burada fasid addettikleri Suud yönetimine karşı bayrak açmışlardı. O sıralarda Kral Halid galiba hastalıklı idi ve onun yerine bilvekale ülkenin işlerini Fahd tedvir ediyordu. Bu kalkışma kanlı bir şekilde sona erdi. Operasyon sonucunda bir kısmı ölü bir kısmı da canlı ele geçirilmiş ve elebaşları idam edilmişti. 'Kâbe baskını'na katılanlar arasında yabancılar da bulunuyordu.[37]

<u>Olayın gelişimi kısaca şu şekildedir.</u>

1979 Ramazanında Arabistan'ın büyük kentlerinde

---

[37] Özcan, Mustafa, Gerçek Hayat Dergisi, Sayı: 352 - 20.07.2007

dağıtılan bildiride Suudi rejimi eleştiriliyor, devletin dini niteliğini kaybettiği belirtiliyor, ülkede yeni bir İslami rejimin kurulmasının gerektiği anlatılıyordu. Bu bildirilerin **Cuheyman el-Uteybi** önderliğindeki radikal bir sünni gruba ait olduğu Mescid-i Haram'ın işgalinden çok sonraları anlaşıldı. Tarihler 20 Kasım 1979'u gösteriyordu. Kâbe'ye sabah namazı kılmaya gelen binlerce kişi namazın bittiği anda bir yandan "Allah u ekber" seslerini bir yandan da havaya sıkılan kurşun seslerini duydu. Eylemciler mescid'in mikrofon sistemini ele geçirdi. Eylemcilerin lideri Cuheyman konuşmaya başladı. Yanında bulunan kayın biraderi **Muhammed el-Kahtani**'nin İslam âleminin beklenen Mehdîsi olduğunu söylüyordu. Mehdîliği sağlam delillere oturtmak için ilgili hadisleri detayıyla anlatıyordu. Cuheyman Suudi rejiminin dini niteliğinin kalmadığını dolayısıyla Müslümanların rejime itaat etme yükümlülüklerinin kalmadığını söyledi. Ülkedeki kötü gidişatın önüne geçilmesi için hayatın her alanında şeraitin tekrar uygulanmaya başlamasının gerektiğini vurguladı. Cuheyman bu konuşmasını yaparken adamları da işgalden önce mescidin alt katlarına sakladıkları silahları mescidin ilk katına çıkardılar. Silahlar eylemcilere dağıtıldı, dış kapılar kapatıldı, yüksek minarelere silahlı nöbetçiler yerleştirildi, mevziler planlara göre hazırlandı. İçeriye giriş-çıkışlar yasaklandı.

Taleplerin ilanından sonra Hacerül-Esved ile İbrahim makamı arasındaki bölümde Mehdî Kahtani'ye biat etme merasimi düzenlenir. Kahtani'nin eli öpülüp sonuna kadar itaat edileceği bildirilir.

Sabah namazına gelen binlerce sivile çıkmakta serbest oldukları söylenir. Çoğunluğu çıkar. Yaklaşık 30 kişinin eylemcilerle kaldığı tahmin edilmektedir. İşgalden 3 saat

sonra Mescid-i Haram çevresine gelen Suudi askerleri içeri girme denemelerinde yoğun ateşle karşılık görünce geri çekilirler.

İşgalin ilk günlerinde Suudi hükümeti tam bir şaşkınlık ve ne yapacağını bilememe durumu içindedir. İçeride rehine var mıdır, varsa kimlerdir, kaç kişilerdir? Eylemciler kimler ve kaç kişilerdir gibi hiç bir bilgiye ulaşamazlar. Kâbe'yi kuşatan Kraliyet Muhafız Alayı mutaasıp asker ve subaylardan müteşekkildir. İnançlarından dolayı Mescid'de silahlı bir çatışmaya girmeyeceklerini beyan ederler. Suudi hükümeti bu dönemde tam bir şaşkınlık dönemindedir. Kâbe'nin kan dökülerek alınmasının İslam âleminde yaratacağı olumsuz etkiden çekinmektedir.

Suudi kralı Halid hemen muhafızları teftişe gider. Kâbe'nin Harici isyancılar tarafından işgal edildiğini, görevlerinin Allah Teâlâ'nın Evi'nin temizlenmesi olduğunu, görevlerini yapmazlarsa Pakistanlı paralı askerleri kullanacağını söyler. Bazı muhafızlar ikna olur olmayanlar ise tutuklanır.

1979 Kâbe baskını yapan eylemcilerin sayısı en az 500 olarak tahmin ediliyor. Devlete yakın Suudi ulemasının fetvasını arkasına alan Suudi yönetimi biraz rahatlar. Fetva gereği önce işgalcilere süre verilip teslim olmalarını ister. Cuheyman bunu kabul etmez.

Ardından askeri operasyon işgalin 6. günü başlar. Önce kapıları tutan direnişçilere yoğun ateş ile uzaklaşmaları denenir. Kapılar iyi istihkâm edildiği için bu başarılamaz. İsyancılardan Mescid'in minareleri yerleşen keskin nişancılar Suudi askerlerini avlamaya başlar. Ardından ağır zırhlı araçlarla mescidin kapıları kırılarak içeri girilir. Bir yandan da helikopterlerden mescide indirme yapılır. İndirme sırasında gene çok sayıda Suudi askeri kaybedilir. Bu arada bazı

helikopterler mesciddeki direnişçilerin üzerine bombalar atar. Mescidin zemin ve üst katlarından göğüs göğüse çarpışmalar sonucunda Suudi güçleri zemin katı ve üst katları ele geçirir.

Eylemden önceki gecelerde büyük miktarda yiyecek malzemesi, ilk yardım malzemesi ve cephane Mescidi Haram'ın alt katındaki mahzenlerde saklanmaktadır. Böylece eylemcilerin çok uzun süre dış destek almaksızın direniş yapabilmesi mümkün olacaktır.

Fransızlar bu baskında Suud hükümetine yardım ederler. Oparasyona katılan tim kutsal topraklara girer. Operarasyonda Fransız timi GIGN'de doğrudan doğruya Kâbe’nin alt katlara girmeyi düşünmez. Bunun yerine alt katlara göz yaşartıcı gazlar verilir bu gazların etkisiyle kimi direnişçi teslim olur kimisi elinde silah ateş ederek dışarı çıkar ve vurulur. Ancak alt kat hala temizlenemememiştir. Bu sefer alt katlara tonlarca su boşaltılır. Su iyice yükseldiğinde ise yüksek voltajlı elektrik verilir. 5 Aralık 1979 günü Kâbe işgalcilerden kurtarılmış olur. Mehdî Kahtani ölmüş Cuheyman ise sağ yakalanmıştır. Fransızların desteği ise bir Fransız gazetesinin haberi üzerine açığa çıkar.

Bilanço:

Operasyonda Suudi güçlerinden ölenlerin sayısı 127, isyancılardan ölenlerin sayısı 117 olarak açıklanmıştır. Hacılardan, namaza gelenlerden ölenlerin sayısı 26'dır. Yüzlerce de yaralı vardır. Yargılamalar sonucunda 63 kişi idama mahkûm olur, kafaları kesilerek infaz edilir. Kâbe baskını böylece bitirilir.

1979 (Hicri 1400)'de gerçekleşen bu Kâbe baskınının ardından 7 sene sonra Hicri 1407 yılında, Hac sırasında çok daha büyük kanlı olaylar meydana gelmiştir. Bu olayda

caddelerde gösteri yapan hacılara saldırılarak 402 kişi katledilmiş, çok fazla kan akıtılmıştır.

Mehdîliğin Âlimler Üzerindeki Etkisi

Mehdî'nin geleceği fikri devlet siyasetinde önemli yer tutan görüşlerden olduğu kesinlik kazanmıştır. Ancak gaybi bir bilginin devlet ve millet siyasetinde büyük bir yer tutması insan ve siyaset bilmecesinden başka bir şey değildir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin hadislerini yanlış anlayan âlimleri bile ikna etmek zor olunca halkı bu türlü fikri sabitlerden vaz geçirmek daha zordur.

Hazret-i Sultan Mehmed Fatih'i İstanbul'un fethi meselesinde en ziyade teşvik eden ve 'Fatih' unvanına layık bir kisveye bürünmesinde ihtimam ve himmetini esirgemeyen kişi elbette ki ***"Akşeyh"*** namıyla ma'ruf Akşemseddin kaddese'llâhü sırrahu'l azîz Hazretleri (1390-1459) idi. Akşeyh, fethin hem maddi hem manevi, iki yüzü olduğunun farkındaydı.

Çünkü Fahr-ı Âlem Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemden rivayet edilen hadis-i şerifler hem komutan ve askerlerden müteşekkil bir ordunun İstanbul'u fethinden, hem de silahsız, kan dökmeden; tevhid, teşbih, tahmidlerle, vuku bulacak; Al-i Beyt'ten bir mübarek zatın kumandasındaki manevi bir ordunun İstanbul'u fethinden haber veriyordu. Buna binâen Akşeyh; İstanbul'un, geleceği hadislerle sabit olan Mehdî eliyle ikinci kez fethedileceğini gayet iyi biliyordu. Devrin ulemasının hadislerin ifadesinden yola çıkarak Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethedemeyeceğini söylemelerine mukabil, Akşeyh bir değil, 'iki fetih' vuku bulacağından hareketle, ulemanın bu yöndeki itirazlarına karşı çıkıyor

ve mütemadiyen Sultan Mehmed'e fetihname denebilecek müjdeli mektuplar yazıyordu.

“İstanbul'u önce Mehmed fethedecek, sonra İstanbul ehl-i salibin eline geçecek, daha sonra da Mehdî İstanbul'u tekrar fethedecek” diye devrin ulemasına cevap veriyordu. *(Risaletü'n- Nuriye, Akşemseddin, A. İhsan Yurd, İstanbul, 1972).*

İşte hadislerle sabit olan ve Akşeyh'in de müjdelediği ikinci fethin kumandanı Mehdî ve yine hadisin ifadesi ile “hiçbir kınayıcının kınamasından çekinmeyen” kahraman askerlerden müteşekkil nurani ordusu, evvelemirde kalplerdeki Ayasofya'nın kapılarını açacak ve fethin sembolünün ibadete açılması ile ikinci fetih gerçekleşecek. [38]

Mehdîliğin Halk Üzerindeki Etkisi

Gaybi meselelerin çok kullanılması ile kitlelerin kontrolü yapıldığı birçok misalle sabittir. Çünkü ümitsizliğe düşüldüğünde, kahredici, zalim idareciler, istilâlar, sürgünler, baskılar döneminde insanlar böyle bir ümide muhtaçtır. O sayede kötü şartlara sabredilir, tahammül edilir. Onun için Mehdî inancı bir nevi kullanılmıştır.

Mesela; Osmanlı imparatorluğunun yıkılmaya başladığı dönemlerde halk düşüncesini anlatan bu alıntı durumu çok güzel belirtmektedir.

Bu hallerden halkın ruhundaki eski ciddiyet-i islâmiye ve cemiyet-i milliye de sene be-sene dûçar-ı zaaf ve tebeddül olup seciyelerde me’yusiyet ve zillet ve meskenet temerküz etmeye yol açılarak abes-huvârân

---

[38] (GÜMÜŞEL, 2003), s. 85-86

zaviye-dârân ve tekke-nişînânın adetleri günden güne arttıkça artıp, mezarlar yanlarında kulübeler ihdâsıyla kimi

"Mekke'den, Medine'den gelen hacıların getirdikleri düş-nâmelerden gûyâ Hazret-i Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin zaman-ı âhir gelmiş ve kıyamet pek yaklaşmış olduğundan ve sâir gûne alamât-ı kıyametten bahisle akşam, sabah Mehdî-i âl-i resulün zuhûr edeceğini ve Hazret-i İsâ'nın gökten inip Mehdî ile birleşerek din-i Muhammedî üzerinde dünya ahâlisini cem' ve icrâ-yı adalet ve gazâ ve cihadı ref'le temin-i emniyet ve selâmet eyleyeceğini destan şeklinde okumak suretiyle kadın, erkek ashab-ı hamiyet ve merhameti hasis menfaatlerine celp ve daveti iş edinmiş ve hurâfe-cû ve softa-gûların pazarı revâcına yardım ve rağbet göstermeğe çalışmış ve muvaffak olmuş bulunuyorlardı.

Hükümetin devâir-i mütenevvia-i müteşekkilesinde mevki işgal edenler ise böyle şeyleri men edip de terakkîyât-ı medeniye-i zamaniyeyi iltizam ve takibe ve cahil halkı bu yola sevk ve teşvike hasr-ı himmet ve irşad edecekleri yerde, bilakis gaflet ve **cehâlet-i halktan ekseriyetle istifâde-i zâtiye yollarını arıyor ve düşünüyorlardı.**[39]

….halk dahi bir yeis ve ümitsizlik içinde boğuluyor ve kimseye bir şey diyemeyip yalnız öteden beri kendilerine vaizler, şeyhler taraflarından telkin edilen "Mehdî" âl-i resûlü intizâren hükümet memurlarını daima ayrı bir meslekte ve dinsizlik tavrında görüyor ve onlara asla

[39] (BÖCÜZÂDE), s. 16-17

kalben muhabbet-i ciddiye ve muâvenet-i fiiliye göstermiyordu.[40]

… zavallı halk bir şey demeye ve bir hak istemeye cesur, atılgan olamayınca hükümet ne isterse sormaksızın onu veriyor ve çoluk çocuğunu aç kalsa da ölmeyecek kadar bir ekmek parası bulabilmek gayretinden başka bir şey düşünemiyor ve gece-gündüz yakında geleceğini haber veren kerametçilerin inandırdıkları **Mehdî-i Adili** bekliyor. Buna da adalet ve itaat-ı kâmile manası veriliyor. Bu namla ilân ve mensubatına arz-ı şükran-ı bî-pâyân (Sonsuz teşekkür etme) olunuyordu. [41]

O zaman da padişahın nüfuzu İstanbul'dan başka mahallere câri olamayacaktır. Bunun üzerine düşmanlar her taraftan baş göstererek Mehdî-i âl-i resul zuhûr edecek, bütün dünya halkı üzerinde adilâne hüküm yürütecek, kurt ile koyun o zaman yek-diğere saldırmaksızın beraber gezecek ve ondan sonra kıyamet kopacak derler. Git gide hâl bu raddeyi bulacak ve hafazanallah düşmanlar etrafından saracak olursa İstanbul sâkinleri o vakit dûçâr-ı ye's ve nedamet olacaktır, …[42]

Bu anlatılanların altında yatan niyet devletlerin halkı kontrol, pasifize ederek, sömürmesidir. Diğer bir bakış açısı da yıkılması istenen devletlere düşman devletlerin yıkıcı

[40] (BÖCÜZÂDE), s. 109
[41] (BÖCÜZÂDE), s. 20
[42] (BÖCÜZÂDE), s. 43

entrikalarının alt yapısını meydana getirebilmek için ön hazırlık aşamasıdır. Tarihte ***İNGİLİZ SİYASETİ VE HEGOMANYASI*** bunu en iyi kullananlardan olduğu ve başardığı görülmektedir.

Mehdîlik hareketinin iyi olma ihtimali de yok değildir. Fakat hakîkati ile zuhur etmeyince de çok büyük sıkıntılar olduğu da kesindir. Bu nedenle kişilerin Mehdî profili arkasında hareket etmelerinin çok sakıncalı olduğunu tarih sürekli göstermektedir.

Mehdî’nin Tasavvufî Yorumu

Mehdî’nin ortaya çıkışı ve yapacağı işler manevî açıdan da yorumlanır. Buna göre Mehdî’nin ortaya çıkışıyla küllî aklın ve en üstün rûhun tezahürü kastedilir. Maiyye-i Muhammediyye denilen bu üstün rûh ***, Ona rûhumdan üfledim'*** [43] meâlindeki âyetin sırrınca, insân-ı kâmil olan mürşid tarafından kendisinden manevî rehberlik isteyen talibe üflenir. [44]

Mehdî, Muhammedî makamın sahibidir. Onun kırk yıl hüküm sürmesi, varlık mertebelerinin sayısıdır. Onun döneminde gecelerin aydınlık olması ve gündüzlerin yeşil bahçelere benzemesi, irfan sahibinin manen gelişimi sekr/manevî sarhoşluk ve beka veren sahv/ayıklık içinde sürüp gitmesidir. Ziraatın bereketli ve bol olması, hayvanların sütünün çoğalması, ilahî nimetlerin ve kerametlerin peş peşe gelmelerine benzetilir. Emniyetli ve huzurlu olmaktan kastedilen ise irfan sahibinin velayet

---

[43] Hicr, 29; Sâd, 72.

[44] (ŞİMŞEK, yıl: 8 [2007], sayı: 19,)Tokâdî, *Tevil-i Ehâdis-i Eşrât-ı Sa’a*, vr. 14b.

makamına ulaşması ve oranın süslü kaftanını giymesidir. [45]

Son sözü Mevlâna kaddese'llâhü sırrahu'l-azize verelim.

Şu halde her devirde nebi yerine bir veli vardır, bu sınama kıyamete kadar daimidir. Kimde iyi huy varsa kurtulmuştur; kimin kalbi sırçadansa sınmıştır. İşte diri ve faal imam, o velidir; ister Hz. Ömer soyundan olsun, ister Hz. Ali soyundan!

<u>Ey yol arayan, Mehdî de O'dur, Hâdi de O.</u>

Hem gizlidir, hem senin karşında oturmakta. O, nura benzer; akıl onun Cebrail'idir. Ondan aşağı olan veli de onun kandilidir.

Bu kandilden daha aşağı derece de olan veli de kandil konan yerimizdir. Nura mertebe bakımından dereceler vardır. Çünkü Tanrı nurunun yedi yüz perdesi vardır. Nur perdelerini bu kadar kat bil! Her perdenin ardında bir kavmin durağı var. İmam'a kadar bu perdeler saf saftır. Son saftakilerin gözleri, zayıflıktan ön saftakilerin nuruna tahammül edemez. Ön saftakilerin gözleri de görüş zayıflığı yüzünden daha ön saftakilerin nuruna takat getirmez. İlk saftakilerin hayatı olan aydınlık, bu şaşının ruhuna azap ve âfettir.
Şaşılıklar yavaş, yavaş azalır; adam yedi yüz dereceyi geçti mi deniz kesilir. Demiri yahut altını sâf bir hale getiren ateş, terü taze ayva ve elmaya yarar mı? Ayva ve elmanın da az bir hamlığı olabilir, fakat demire benzemezler, hafif bir hararet isterler. Hâlbuki o hararet, o şuleler, demir için kâfi değildir. Çünkü demir,

---

[45] Cîlî, *el-İnsanü'l-kâmil*, c. 2, s. 54.

ejderha gibi olan ateşin yalımını ister. [46]

Bediüzzaman Said Nursî kaddese'llâhü sırrahu'l-azizin Mehdî hakkındaki görüşleri

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın istikbalden haber verdiği bazı hâdiseler, cüz'î birer hâdise değil; belki tekerrür eden birer hâdise-i külliyeyi, cüz'î bir surette haber verir. Hâlbuki o hâdisenin müteaddid vecihleri var. Her defa bir vechini beyan eder. Sonra râvi-i hadîs o vecihleri birleştirir, hilaf-ı vaki' gibi görünür.

Meselâ: Hazret-i Mehdî'ye dair muhtelif rivayetler var. Tafsilât ve tasvirat, başka başkadır. Hâlbuki Yirmidördüncü Söz'ün bir dalında isbat edildiği gibi; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, vahye istinaden, her bir asırda kuvve-i maneviye-i ehl-i imanı muhafaza etmek için, hem dehşetli hâdiselerde ye'se düşmemek için, hem âlem-i İslâmiyetin bir silsile-i nuraniyesi olan Âl-i Beytine ehl-i imanı manevî rabtetmek için, Mehdî'yi haber vermiş. Âhirzamanda gelen Mehdî gibi, herbir asır Âl-i Beytten bir nevi Mehdî, belki Mehdîler bulmuş. Hattâ Âl-i Beytten ma'dud olan Abbasiye Hulefasından, Büyük Mehdî'nin çok evsafına câmi' bir Mehdî bulmuş.[47]

İşte bak! Hazret-i Hasan'ın neslinden gelen aktablar, hususan Aktab-ı Erbaa ve bilhâssa Gavs-ı A'zam olan Şeyh Abdülkadir-i Geylanî ve Hazret-i Hüseyin'in neslinden gelen imamlar, hususan Zeynelâbidîn ve Cafer-i Sadık ki, her biri birer manevî Mehdî hükmüne geçmiş, manevî zulmü ve zulümatı dağıtıp, envâr-ı Kur'aniyeyi ve hakaik-i imaniyeyi neşretmişler. Cedd-i emcedlerinin birer vârisi olduklarını

[46] Mesnevi, c. II, b. **815-**830

[47] Mektûbat, s. 95

göstermişler.[48]

Hem ben müteaddid insanları gördüm ki, bir nevi Mehdî kendilerini biliyorlardı ve "Mehdî olacağım" diyorlardı. Bu zâtlar yalancı ve aldatıcı değiller, belki aldanıyorlar. Gördüklerini, hakikat zannediyorlar. Esma-i İlahînin nasıl ki tecelliyatı, Arş-ı A'zam dairesinden tâ bir zerreye kadar cilveleri var ve o esmaya mazhariyet de, o nisbette tefavüt eder. Öyle de mazhariyet-i esmadan ibaret olan meratib-i velayet dahi öyle mütefavittir. Şu iltibasın en mühim sebebi şudur:

Makamat-ı evliyadan bazı makamlarda Mehdî vazifesinin hususiyeti bulunduğu ve kutb-u a'zama has bir nisbeti göründüğü ve Hazret-i Hızır'ın bir münasebet-i hâssası olduğu gibi, bazı meşahirle münasebetdar bazı makamat var. Hattâ o makamlara ***"Makam-ı Hızır", "Makam-ı Üveys", "Makam-ı Mehdîyet"*** *tabir edilir.*

İşte bu sırra binaen, o makama ve o makamın cüz'î bir nümunesine veya bir gölgesine girenler, kendilerini o makamla has münasebetdar meşhur zâtlar zannediyorlar. Kendini Hızır telakki eder veya Mehdî itikad eder veya kutb-u a'zam tahayyül eder. Eğer hubb-u câha talib enaniyeti yoksa o halde mahkûm olmaz. Onun haddinden fazla davaları, şatahat sayılır. Onunla belki mes'ul olmaz. Eğer enaniyeti perde ardında hubb-u câha müteveccih ise; o zât enaniyete mağlub olup, şükrü bırakıp fahre girse, fahrden git gide gurura sukut eder. Ya divanelik derecesine sukut eder veyahut tarîk-ı haktan sapar. Çünki büyük evliyayı, kendi gibi telakki eder, haklarındaki hüsn-ü zannı kırılır. Zira nefis ne kadar mağrur da olsa, kendisi kendi kusurunu derkeder. O büyükleri de kendine kıyas edip, kusurlu tevehhüm eder.

---

[48] Mektûbat, s. 100

Hattâ enbiyalar hakkında da hürmeti noksanlaşır.

İşte bu hale giriftar olanlar, mizan-ı şeriatı elde tutmak ve Usûl-üd Din ülemasının düsturlarını kendine ölçü ittihaz etmek ve İmam-ı Gazalî ve İmam-ı Rabbanî gibi muhakkikîn-i evliyanın talimatlarını rehber etmek gerektir. Ve daima nefsini ittiham etmektir. Ve kusurdan, acz ve fakrdan başka nefsin eline vermemektir. Bu meşrebdeki şatahat, hubb-u nefisten neş'et ediyor. Çünki muhabbet gözü, kusuru görmez. Nefsine muhabbeti için, o kusurlu ve liyakatsız bir cam parçası gibi nefsini, bir pırlanta, bir elmas zanneder. Bu nevi içindeki en tehlikeli bir hata şudur ki; kalbine ilhamî bir tarzda gelen cüz'î manaları "Kelâmullah" tahayyül edip, âyet tabir etmeleridir. Ve onunla, vahyin mertebe-i ulya-yı akdesine bir hürmetsizlik gelir. Evet bal arısının ve hayvanatın ilhamatından tut, tâ avam-ı nâsın ve havass-ı beşeriyenin ilhamatına kadar ve avam-ı melaikenin ilhamatından, tâ havass-ı kerrûbiyyunun ilhamatına kadar bütün ilhamat, bir nevi kelimat-ı Rabbaniyedir. Fakat mazharların ve makamların kabiliyetine göre kelâm-ı Rabbanî; yetmiş bin perdede telemmu' eden ayrı ayrı cilve-i hitab-ı Rabbanîdir.[49]

Cenab-ı Hak kemal-i rahmetinden, şeriat-ı İslâmiyenin ebediyetine bir eser-i himayet olarak, herbir fesad-ı ümmet zamanında bir muslih veya bir müceddid veya bir halife-i zîşan veya bir kutb-u a'zam veya bir mürşid-i ekmel veyahud bir nevi Mehdî hükmünde mübarek zâtları göndermiş; fesadı izale edip, milleti ıslah etmiş; Din-i Ahmedîyi sallallâhü aleyhi ve sellem muhafaza etmiş. Madem âdeti öyle cereyan ediyor, âhirzamanın en büyük fesadı zamanında; elbette en büyük bir müçtehid, hem en büyük bir müceddid, hem

---

[49] Mektûbat, s. 447

hâkim, hem Mehdî, hem mürşid, hem kutb-u a'zam olarak bir zât-ı nuranîyi gönderecek ve o zât da Ehl-i Beyt-i Nebevîden olacaktır. Cenab-ı Hak bir dakika zarfında beynes sema vel-arz âlemini bulutlarla doldurup boşalttığı gibi, bir sâniyede denizin fırtınalarını teskin eder ve bahar içinde bir saatte yaz mevsiminin nümunesini ve yazda bir saatte kış fırtınasını icad eden Kadîr-i Zülcelâl; Mehdî ile de âlem-i İslâmın zulümatını dağıtabilir. Ve va'detmiştir, va'dini elbette yapacaktır. Kudret-i İlahiye noktasında bakılsa, gayet kolaydır. Eğer daire-i esbab ve hikmet-i Rabbaniye noktasında düşünülse, yine o kadar makul ve vukua lâyıktır ki; eğer Muhbir-i Sadık'tan rivayet olmazsa dahi, herhalde öyle olmak lâzım gelir ve olacaktır diye ehl-i tefekkür hükmeder. [50]

Ve eskiden beri ve şimdi de çok safdil ve makamperest zâtlar, Mehdî olacağım diye dava ederler. Gerçi her asırda hidayet edici bir nevi Mehdî ve müceddid geliyor ve gelmiş, fakat herbiri üç vazifelerden birisini bir cihette yapması itibariyle, âhirzamanın Büyük Mehdî ünvanını almamışlar.[51]

Hulâsa:

Bugüne kadar yazılmış kitaplarda herkes Mehdî aleyhisselâmın gelmesi ve onun askeri olabilmek kaygısı ile doludur. Aslında Mehdînin gelmesi demek, bir şeylerin yanlış gittiği ve kıyametin kopması demek olduğu unutuluyor. Eğer Mehdî gelecekse, gelecektir. Bize düşen Mehdînin gelmeyeceği ortamı hazırlamak ve gayret göstermektir. Bu şekilde biz gerçek manada Allah Teâlâ'ya kul oluruz. Bize kalırsa Mehdî'nin bir an önce gelmesini

[50] Mektûbat, s. 440
[51] Emirdağ Lâhikası, s.267

isteyenler işin neticelenmesini isteyerek sorumluluktan kaçıyorlar. Mehdînin gelmesi demek özgürlüğümüzün bittiği bir zaman olacağıdır. O geldikten sonra çalışmanın ve kulluğun içeriği boşalmış demektir. Mehdî'nin gelemeyeceği çağı Allah Teâlâ'dan isteyip kullukta ısrarcı olmak ne güzel bir haldir. İsteyen bir tarih versin, ***Allah Teâlâ bir kimsenin bulduğu ve uydurduğu tarihte Mehdî aleyhisselâmı göndermeyeceği aşikâr olmuştur.*** Bu şekilde bir şeyin olabilirliğini kabul etmek hata ve günahtır.

Mehdî aleyhisselâm acı bir gerçeği gösterir ki, insanlık artık son bulacak demektir. Bu geliş belki sevinilmeyecek bir durumdan başka bir şey de değildir. Allah Teâlâ bizi Mehdî aleyhisselâmın gelme zamanındaki imtihandan muhafaza buyursun. Bizi ve gelecek nesillerimizi de bu olması takdir edilen vaktin fitnesinden emin eylesin.

İbn-u Mes'ûd radiyallâhü anh anlatıyor: "Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Dünyanın tek günlük ömrü bile kalmış olsa Allah Teâlâ, o günü uzatıp, benden bir kimseyi o günde gönderecek." [52]

Allah Teâlâ'nın kıyametten az önce bir zaman Mehdî aleyhisselâmı gönderecek olmasını temenni etmek bütün müslümanların biricik duası olması gerekir. Bu şekilde bu sıkıntılı günlerin zahmetinden emin olmak büyük bir lütuf olduğu bilinmelidir.

Tek günlük ömür belki Allah Teâlâ katındaki günler hesabı ile olacak olursa bu ise dünya yıllarına göre bin yıl [53],

---

[52] Ebu Davud, Mehdî 1, (4282); Tirmizi, Fiten 52, (2231, 2232).

[53] ***"Bütün işleri gökten yere kadar tedbir eder. Sonra o (iş) O'na bir günde yükselir. Onun (günün) miktarı, sizin saydığınızdan bin yıl (kadar) bulunmuştur." (Secde, 5)***

elli bin yıl [54] olur ki bu hadisenin olurluğu bize birçok yorumları ayrıca getirmektedir. Kısa ömürlü dünyanın yaşında dahi kesin bir bilgimiz olmadığına göre bu zamanın hükmünü Allah Teâlâ'ya bırakmak en güzelidir.

Herkes Mehdîyi beklerken, bekledikleri Mehdî kimdi?
Ne Mehdî geldi, nede kendileri Mehdî oldu.
Bildim ki, Mehdî binlerce yıl sonra gelecek.
Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin kısa zamanı
Dünyanın yaşına göre idi. Onun nübüvveti
Diğer nebilerin zamanından uzun olması gerekir.
Çünkü O en faziletlimizdir.[55]

"Ve senden azabın acele gelmesini isterler. Hâlbuki Allah vaadinde asla hulf etmez ve şüphe yok ki, Rabbin indindeki bir gün, sizin sayacaklarınızdan bin yıl gibidir." **(Hac, 47)**

[54] ***"Melekler ve Rûh oraya bir günde çıkarlar ki, oranın mesafesi ellibin yıldır."*** **(Meâric, 4)**

[55] Yazan